

תרגום

בַּעַת הַזֹּאת רוּחַ וְהַצֵּלָה יַעֲמֹד לַיהוּדִים
 מִמְּקוֹם אַחֵר וְאַתָּה וּבֵית־אָבִיךָ תֵּאבְדוּ וּמִי
 יוֹדֵעַ אִם־לָעַת בִּזְאת הַגְּעָה לְמַלְכוּת:
 טו וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לְהֵשִׁיב אֶל־מַרְדֵּכִי: טז לֹךְ
 כְּנֹס אֶת־כָּל־הַיהוּדִים הַנִּמְצָאִים בְּשׁוֹשָׁן
 וְצִוּמוּ עָלַי וְאֶל־תֹּאכְלוּ וְאֶל־תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשַׁת
 יָמִים לַיְלָה וַיּוֹם גַּם־אֲנִי וְנִעַרְתִּי אֲצִוֶּם בֵּן
 וּבֶכֶן אָבֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא־כֹדֶת
 וְכֹאֲשֶׁר אֲבָדְתִי אֲבָדְתִּי: יז וַיַּעֲבֹר מַרְדֵּכִי וַיַּעַשׂ
 כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוְתָהּ עָלָיו אֶסְתֵּר: ה א וַיְהִי |

בְּשׁוֹשָׁן, וְצִוּמוּ עָלַי לֹא תִיכְלוּ וְלֹא תִשְׁתּוּ תִלְתָּא יוֹמִין, וְצִלוּ קְדָם מַרְי עֲלֵמָא בְּלִילֵיא
 וּבִימָמָא, וְאוּף אָנָּא וְעוֹלָמְתִּי נְצוּם הִיבְדִּין, וּבְתֵר בֵּן אֵיעוּל לְוַת מֶלְכָּא דְלֵא כְּרִינָא,
 וְהִיבְמָא דְהוּבְדִית מִן בֵּית גִּשִׁי וְאִידְבָרִית מִנֵּךְ בְּאוּנְסָא, בְּדִין אוּבְד מִן חַיִּי עֲלֵמָא דְרִין,
 בְּגִין פּוֹדֵקֵן עֲמָא בֵּית יִשְׂרָאֵל: יז וְגַם־אֲנִי וְנִעַרְתִּי אֲצִוֶּם עַל חֲדוֹת חֲנָא דְפִסְחָא, וְצוּמָא
 גִּזְר וַיְחַב עַל קִטְמָא וְעַבְד כְּכֹל דִּי פִקְרַת עָלָיו אֶסְתֵּר: א וְהָיָה בְּיוֹמָא תְּלִיתָא דְפִסְחָא,

שפתי חכמים

ט פירושו עד עכשיו נבעלתי באונס ועכשיו אלך
 מדעתי: י דקשיא ליה הוה ליה למימר ויעש מרדכי
 כל אשר צויתה, מהו ויעבור. לכן פירש שעבר על
 דת וכי:

רש"י

שלא נרסות: (יד) ומי יודע אם לעת כזאת
 הגעת. ומי יודע אם יתפון כך המלך לשנה הבאה
 שהוא זמן ההריוה: לעת כזאת. שהוא היה עומד
 בניסן וזמן ההריוה באלול לשנה הבאה: הגעת
 לפולכות. אם תגיע לגדולה שאת זה עכשיו: (טו) אשר לא בדת. שאין דת ליכנס אשר לא יקרא,
 ומדרש אגדה אשר לא בדת, שעד עתה באונס ועכשיו ברצון: (מגילה טו.). וכאשר אבדתי אבדתי.
 וכאשר התחלתי ליך לאבוד אלך ואמות. ומדרש אגדה כאשר אבדתי מצינו אבד לאבד ממך, שמעכשיו שאני
 ברצון נבעלתי לעכו"ם אני אסורה לך (טז): (יז) ויעבור מרדכי. על דת להמענות ביום טוב ראשון של
 פסח, שהמענות י"ד בניסן וט"ו וט"ז, שהרי ביום י"ג נכחצו הספרים:

אבן עזרא

שלישת ימים. עד יום השלישי, והנה לא אכלו
 בערב והתענו שני ימים ושני לילות, כי הכתוב הוא
 לילה ויום, והנה אסתר בטחה באלהיה על כן
 התענתה ולא בטחה ביופיה, כי פני המתענה
 תשחנתה אף כי עד יום השלישי: וכאשר אבדתי,
 שאינני יושבת עם עמי אוכד לגמרי, ובא פועל
 עבר תחת עתיד, והטעם על מחשבתה, וכמוהו
 וכאשר שכלתי שכלתי:

דמיון במחשבת הנפש: (יד) וגשות צדי' והצלה.
 לחסרון גו"ן השורש, והטעם שיעמוד רוח והצלה
 ליהודים מדרך אחרת ולא על ירך, ואם תחשבי
 שחמלטי תאבדי וכל בית אביך עמך: ומי יודע אם
 לעת כזאת. הטעם מי יודע שמא לא הגעת
 למלכות אלא בעבור העת הזאת שתושיעי את
 ישראל: (טז) לך בגופ. אסוף, וכמוהו לכנס את
 הגרים: הנמצאים בשושן, העיר: וצונו עלי. בערי:

תרגו
 משלא תשלין בעידנא דהא,
 (דבכל שעתא) מצמח להו
 ובית אבויך תיבדון, ומן
 אבויך קריבת למלכותא: טו
 פתגמא למרדכי: טו איזיל
 בשושן, וצומו עלי ולא תי
 ותלתא לילנא, ואוף אנא
 איעול לות מלפא בלא פו
 הדין בגללכון, אית לי חול
 אזלית לות מלפא בלא
 ישראל דאניסא, מן בר עמך
 מבית משפכיה: בדיסקא א
 רישה מפלפל בקיטמא. ו
 יטעמון מדעם. ואפרישו יג
 ברירו ביה בקהלא ואשפו
 בחירי, ואנקיטו יתהון
 בשמאליהון. בכין וענין ו
 דישאל, הא אורייתא די
 בטיל מן עלמא, מאן קאי
 שמשא וסיקדא יחשוף מ
 אתבריאנו אלא בדיל עמן
 ואמרין, עננו אבינו עננו, ע
 עמהון, ועמא ענאין פתרי
 ונדו אבכתנא מן קבריהו
 דפקדת
 א ותנה ביומא תליתאה פ

אשר בכו צבאות השמים, וי
 (א) ויהי ביום השלישי בצום:

טו שלישת ימים. אלו הן י"ג,
 והלא בהם יום א' של פסח,
 למה הוא פסח, מיד שמע מרדכי
 אשר לא בדת, א"י אבא: שלו
 הייתי באונס ועכשיו אני ב

(איד) אסתר נכנסת למלך ו
 (היח) המלך והמן באים למ
 (ט"ג) כעס המן על מרדכי,
 (יד) העצה לתלות את מרד

בזמן שבו באו חמש נסין וז' אלו מצבת מצב
 וז' אלו מצבת מצב
 (שני מצבת מצב וז' אלו מצבת מצב)

זה השטר נה' צדיקים יבואו בו

מדרש

ילקוט שמעוני

על כל עשרים וארבע ספרים

שלקט וחבר

הרב רבנו שמעון ראש הדרשנים זצ"ל

כתובים

נדפס עתה מחדש כולל כל המראי מקומות מתנ"ך ומדברי חכמינו ז"ל ועליו סודרו מחדש שני הכיאורים יקרי הערך, והם

זית רענן

לרבנו הנאון
בעל ספר מנן אברהם
רבי אברהם אבלי גומבינר זצ"ל

ברית אברהם

שחבר ותקן
החכם השלם כהר"ד
רבי אברהם גדליה זצלה"ה

יוצא לאור כס"ד ע"י המשתדל

ע"ה דניאל בימון ס"ם

בעיה"ק ירושלים ת"ו

שנת תשס"ב לפ"ק

כסיוע מכון המאו"ד להוצאת ספרים
שע"י ישיבת "אורות התשובה" ירושלים ת"ו

מכון תרני סיווי שע"י ישיבת 'אורות התשובה'

כל יום ויום באונס ועכשיו ברצון. וכאשר אבדתי אבדתי. כשם שאבדתי מכית אבא כך אני אובדת ממך, ענה^מ מרדכי ואמר לאסתר איני יכול לבטל מגלת תענית שכתוב בה מ"ח ניסן ועד יומין י"ח דלא למספד בהון ואת אמרת גזור תענית ב"ד ובט"ו ובי"ז שקרב עומר התנופה, שלחה ואמרה ליה אתה הוא זקנן של ישראל אם אין ישראל בעולם מה המצות יפים, אם ישראל אינם למה תורה:

ויעבור^מ מרדכי. אמר רבי אלעזר שהעביר יום טוב של פסח בתענית, ושמואל אמר שעבר עורקמא

דמיא: L

פרק ה

ויהי^מ ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות. בגדי מלכות מיבעי ליה, אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא שלבשתה רוח הקדש. כתיב הכא ותלבש וכתוב התם ורוח לבשה את עמשי (דברי הימים"א י"ד, ט):

וצומים^מ עלי ואף תאכלו ואף תשתו. וכי יש אדם צם ואוכל, אלא אתם צמים על שאכלתם ושתייתם מסעודתו של אחשורוש, והמשל אומר הא קורא הא קילא אכלתון קורא לקון בקילא [ע"י ערוך ע' קר ד'], והיאך היו צמים שלשה ימים לילה ויום ולא היו מתים, אלא שהיו מפסיקין מבעוד יום, ולמה שלשה ימים שאין הקב"ה מניח את הצדיקים בצרה יותר משלשה ימים, וכן הוא אומר ונחבאתם שמה שלשת ימים (יהושע ב, טו), וכן אתה מוצא בנינוה (כתוב ביהושע רמז י"ב): L

ותלבש^מ אסתר מלכות. ניערה האפר והפשיטה השק והלבישה הקב"ה חיל מן החיל [מלכות מן המלכות] של מעלה, וכן הוא אומר מלכותך מלכות כל עולמים (תהלים קמ"ה, יג):

ויהי^מ כראות המלך את אסתר המלכה. כיון שראה אותה הפך את פניו שלא יראה אותה והיו מלאכי השרת תולים את פניו שלא בטובתו והוא צווח ווי, ויהי כראות המלך. לפי שהיו הסנורים על עיניו כשראה אותה האירו עיניו והושיט לה השרביט שבידו, ולא היה כח באסתר ליגע בו, ויש אומרים מיכאל משכה והגיעה בראש השרביט, אמר לה המלך אני רואה שאלתך גדולה היא ששמת נפשך למות אם היא עד. תצי המלכות ותעש, אמר^מ רבי לוי כיון שהגיעה לבית הצלמים נסתלקה ממנה רוח^ק ואמרה אלי אלי למה עזבתני רחוק מישועתי דברי שאגתי (שם כב, ב), שמא אתה דן על שוגג כמזיד ועל אונס כרצון או שמא על שקראתיו כלב שנאמר הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי (שם כא), חזרה וקראתו אריה הושיעני מפי אריה (שם כב). אמר רבי יוחנן שלשה מלאכי השרת נודמנו לה באותה שעה, אחד שהגביה את צוארה, ואחד שמתח שרביטו, וכמה מתחו, אמר רבי ירמיה בר אבא שתי אמות היה והעמידו על שתיים עשר, ואמרי לה ש

ציון המדרש מב"י פאי"ב מגילה טו, א מר מגילה שם מה שריט פכ"ב, ה מו"י פאי"ב רפ"ה מו"י פאי"ב שם מח מגילה טו, ב

ברית אברהם

עלה כ"ח ע"א. ועכשו ברצון. עד עכשו נעלמי באונס. ועכשו, מכאן ואילך מדעמי. אובדת מוכד. ואסורה אני לך דאסת ישראל שנאנסה מותרת לנעלה וצרון אסורה לנעלה. יום טוב ראשון של פסח. ע"ג בניסן נכתבו האגרות וניתן הדם בשושן ו"ד וט"ו וי"ז נתענו ונשסה עשר נחלה המן צערב. שעבר עורקמא דמיא. לאסוף היהודים שנעצר השני (רש"י). וכי יש אדם צם ואוכל אלא אתם צמים על שאכלתם וכו'. עיין נספר להבנת עולם עלה ל"ו ע"ד. אפי אפי למה עזבתני. נמומור אילת השחר הוא. ע"ג אונס. אעפ"י שאני צאה אליו מאלו אונס הוא. הצילה מחרב נפשי. צאמו מזמור הוא.

לסון עושקן ויועק זעקה לכא עילאה א לצווחות, (שמואל"א א, זק אבי מה זריגת חרב,

זים, פחדא זיה, וי"א א גשת, רביה

ו השק עד וית לו, לד,

לחו, איכא ז" מזה זה, מזה ומזה

אחד מגזע

כאן שאין זאינו נזכר נת שותקת יך הייתם הושע וגו' את כל לא כדת

גוריון פ"ד גילה טו, א

אחשורוש זול להשיב עם ענמה ו שליחותו אותם. ע אלהים

בעדי"ת

ס פ ר

התעוררות תשובה

חלק שני

חברו רבינו הגדול בדורו רבים הולכים לאורו אין הדור יתום שרבינו הגדול שרוי בתוכו
ה"ה כ"ק אדמו"ר הרב הגאון האמיתי צדיק יסוד עולם מופת הדור נור הזמן עטרת תפארת
ישראל שר התורה מנורה טהורה המפורסם בקצוי ארץ ואיים רחוקים נ"י פה"ח ע"ה כקש"ת

מו"ה שמעון סופר שליט"א אב"ד דק"ק עגער תע"א

בן לרבינו הגדול מאור הגולה בעל כתב סופר ז"ע נכד לרבינו הגדול מאור הגולה
בעל התם סופר ז"ע נין לרבינו הגדול מאור הגולה כקש"ת מו"ה עקיבא איגר ז"ע

הוצאה הראשונה

בודאפעשט שנת תרפ"ג לפ"ק.

תשל"ד

צילום שער ההוצאה הראשונה חאו"ח שנת תש"ב
שי"ל ע"י בן המחבר הגאון האדיר ר' משה סופר זצ"ל
בעל שו"ת יד סופר

נוצח והקריצ עליי קרבן ולחד פירוש זרש"י פס דקאי על יום שלאחר החג, וכ"ל צמדיתינו סנוהגין שחופה היא אחר חלוה היום ומתן מהענה רק עד אחר החופה ואח"כ אוכל לריך להתענות צבל הימים שאקורים להתענות ונדברי סופרים כי ימים האקורים נוד"ס וותר להתענות זהם תענית שעות, ואם תענית חתנים חמירא להן שאפילו ציניי ניבן ונתענין תענית חתנים וזכש"כ סלריך להתענות תענית שעות צינים האקורים נוד"ס, ור"ח יש קלת לך להקיל להרנוצ"ם דקצר שאקור ונה"ת להתענות זו וחולק ר' המוצר בצוד לשיטתו זה' תענית וצריש ה' ר"ח ככ"ל.

ועל שאלה צי' כ"ל להשיב דצנוגילה דף ע"ז ע"א ח"י ויעצור נרדכי שהעציר יום ראשון של פסח בתענית, ולפי הנראה ונהוגילת אסתר לנו גם צליל פסח פדכתיצ סלושת ימים לילה ויום וקשה היאך צטלו ונלוה עשה של אכילת ונלוה, וצאונת צמודרש ח"י כששלה נרדכי לאסתר שלל רלה לגזור תענית נקום זה ולע"ג דצמודרש ח"י ששלה נרדכי לאסתר איך אוכל לצטל ימים טובים אלו הכתובים צנוגילת תענית שלל להתענות זהם ותנויה' הלא ציו"ט ראשון של פסח אקור ון התורה להתענות ח"כ למה לא אמר שאיך אוכל לצטל ונלוה ונרור ולהענות צי"ט שהיא אקור ון התורה ודוחק לומר שיש כח ציד חכמים לעקור דצר מה"ת צצז ואל תעשה אצל עשו חכמים חיזוק לדצריהם יותר ושל תורה קלא לצטלו חפי צצז ואל תעשה ח"כ וחי וקשה הגמרא תענית דף י"ז למה לי לנימר צנוגילת תענית לריש ירחא דניסן עד ד. סוף מועדים דלא למוקפיד צהון הא צלאו הכי צמועד אקור הלא יש נ"ו צזה ונלד מועד שהוא נדאורייהא יש כח ציד חכמים לנגזר תענית צצז ואל תעשה אצל ונלד תענית לא יכלו למוגזר צשו"א"ת אצל צאונת ונתרץ פס הג' הירון מרווח ציותר עי"ש תענית דף י"ז ע"ב, וסלחה לו זקני של ישראל אס דין ישראל אין תורה, ול"ל שיש כח ציד חכמים לעקור דצר ון התורה צצז ואל תעשה, וי"ל דוני שסכח בתענית ואכל פחות וכוונתה הגסה ילא ידי תעניתו דלא יהא חנוור ויז"כ גופי דכתיב צו אשר לא תעונה ופחות וכתובתה הגסה ויקרי ונעונה איך ציו"כ אקור דחי סיפור אקור ון התורה אצל ונעונה ויקרי לפ"ו י"ל שאכלו צאונת כזית ונלוה צליל פסח וה"ה אחר כדי אכילת פרס כזית נרור ואעפ"כ

7

ויקרי תענית וצנוקום ונלוה וודחי לא גזרו ואולי גם ציו"ט עלמו אכלו כזית סיולחים צזה, ואעפ"כ ויקרי תענית, איך לפ"ו בתענית חלוס צצצת הי יכול לאכול כזית פת שחייב צו לרוב הפוסקים ונה"ת ואעפ"כ ויקרי תענית כיון שהוא ונעונה ול"יך לניחצ תענית לתעניתו פיון שציעל עונג צצת שה"י ונעונה, ולפי"ו וי שיסן צצצת ש"נה צלהרים וחלס חלוס שא"י צרנ"א קי רפ"ח יתענה עד חלוה הלילה ונחשצ לו לתענית יכול לאכול כזית פת ואס חל ונולחי קצת צליל פסח יכול לאכול כזית ונלוה ונרור אצל ארצב כוקות ששיעורו ונלח לוגנו" וציו"כ שיעור שה"י ונלח לוגנו" לכן צצתיית ארצב כוקות צטל תעניתו לכן כ"ל אס שכה בתענית וצירך יאכל ונעט כדי שלל תהא צרכתו לצטלה ולא יעצור על לא תעשה צצצכה לצטלה וודחי צאוכל חפי פחות וכוזית שפיר [יעוין צגנו" תענית דף . . . וצשו"ע ה' תענית להפוסקים דעעיינה אינה שרי חלא צפולט ועעיינה כזו וודחי אינה לריכה צרכה יעו"ש].

סימן צ"ה

שאלה אס וותר לאשה ללאת צצצת לרקות הרצים צתכצ"ט חנוי חוון וצצצעות הקצועים צו אצנים טובות הנראים פלצנים טובים אונותיות וצאונת המה וזכוכית וצנורחית העין נראים למרחוק כאלו המה ונוניי אצנים טובות אונותיות : תשובה הטעם שאקרו חז"ל שאלא אשה צתכסיטין הוא דלנוח שלפא ונחויא ואתי לאתויי ד"א צרה"ר אצל צאותן תכסיטין הקצועים צזהם האצנים שאינם אונותיות אס תראס לצצרותי' תהגלה שקרותם והתצייס ונוילח לא שלפא ונחויא ושרי אצל יש לחוש לאידך גיסא שתהירא דלנוח יכירו צצרותי' צתכסיטי" שאינם אונותיות ומוקדונת ושלפא ונענה שלל תראה איהם ואתי לאתויי ד"א צרה"ר וקלת רחי לזה שאקור לילך צמונעל אחד לצוט והרגל השכי יחף אס אין צו נכה הנווכיח ע"ז דילנוח ונחכי עליי ותהצייס ותסלוף אותה ותעצור ד"א צרה"ר ויש לחלק צזה, אצל י"ל הלא היא יודעת שיש אנשים ונשים המצביים זה ואעפ"כ היא ונלצסת והולכת צין צני אדם חפי צקצולת צני אדם כגון על חתונות וכדומה ח"כ נורחית צזה שאינה וקפדת אס יצינו חזיה צכ"א שהם אינם אונותיות אין לחוש דילנוח שלפא ונותר ללאת

בה

ספר

שאלות ותשובות

ערוגת הבשם

חלק אורח חיים

והם שורת וחידושי הלכות מענינים הנוגעים
 לשלחן ערוך אורח חיים אשר השאיר אחריו
 ברכה הרב הגאון הצדיק המפורסם בכל הצוי
 ארץ בתורתו וצדקתו חסידותו ופרישותו מרן
 משה בן הרב הגדול הצדיק החריף עצום
 המפורסם בשם טוב מו"ה עמרם זצ"ל דה"ה
 גרינוואלד מה"ה משארנא שהי' אב"ד ור"מ בה"ה
 הומנא, ובכה"ה קריינווארדיין ואח"כ בה"ה
 חו"ט יצ"ו ושם הלכת מחוכה ספון.

ועתה יוצא לאור בס"ד מחדש עם הגהות והערות מכן המחבר
 הגה"צ מוה"ר לוי יצחק גרינוואלד זצ"ל
 אבדק"ק צעהלים יצ"ו

על ידי נכד המחבר
 פנחס אלימלך גרינוואלד
 בלא"א הגה"צ מוה"ר יקותיאל יהודה זצ"ל אבדק"ק יארע

הדובק נעשה הוא נחשב כענין נכבד ונשוא יסודי
הוא מלאכה דאורייתא קיל לריש דשמיא מיתקב מדרבנן
והקשו בתוס' והא מוכח לריש לאו דאורייתא דהא הו"ל
מלאכה שא"ל לגופה ע"ש, ועכ"ל כיון דהמלאכה גופה
דאורייתא נהי דהשתא הו"ל מלאכה שא"לג מינו מחמירי
ז"י כמו בדאורייתא ועיי"ש בתוס' ד"ל זהו כוננה צמיזא
אף שאין זה לשונם ממש ע"ש ודוק אי"כ רז יוסף לשיטתו
שפיר גזרי גבי קמיצה גולגלי כיון דמלאכה שא"ל לגופה
מחמירין ז"י כמו בדאורייתא, אבל רבא הא פליג התם על
רז יוסף ולא ק"ל הך קצרה אי"כ שוב ליש לומר אליצ"י
שנא יקחטו ושוב לא נשאר לן אלל עעמא דרז צ"י משום
שנא ישנה והנה כבר הקשו האחרונים אמאי חיישי שנא
ישהו יבוא לידו תקלה הא עכ"פ נשנה כמי פכו מולאכחו
ולמה ישהו אותו עד ייטע הא מלי להטבילו נשנה ואלו
ישהו ל"י עד שנה הו"ל תקלה לזמן מועט דליה ל"י ע"י
צ"ק ובאחרונים שתי דרז צ"י כמי ק"ל נשנה עעמא
דמתקן אלל דצויט ק"ל דליש מתקן כיון דהו"ל ללודך אריכ
ע"ש, משויה הולך לאסקוי צויט לטעמא דשנא ישהו וא"כ
אי"כ ק"ל טעמא דרז צ"י עכ"ל נשנה טעמא דמתקן
והשתא שוב ליכא למימר דרבא הדר ז"י מנחי דקמפרש
טעמא דמחיי' משום מתקן דהא אליצ"א דרבא אין מנחי
לפרש טעמא דטבילה כלים נשנה אלל משום מתקן ועכ"ל
הדר ז"י מנעמא דמפרש מחיי' דלא יגמט דכאן קודם
טבילה כ"י ומיטב שפיר קושי' ההוס' ככ"ל צקיד כיון דדוק
ובעיקר קושייתו שהקשיתי לעיל אליצ"י דרז יוסף הא נכ"ן
ליש דהו"י דרך לכלוך, מ"ל ד"ל ע"כ לא כחצו ההוס' כן
אלל חסרי' אלל אס קחטו הגדר חס"כ שייך זו ליצן אפי'
אם נשנה שרי' ה"י דרך לכלוך דעכ"פ נמה שקחטו והלכ"ן
הכלי מלכלוך שבו וק"ל זה כראה עיקר:

ש"כ"ס"י נכבד נחשב כענין יסודי נשוא יסודי
וירש כש"ת מויה אשר אלל פלישמתן כ"י
צ"ק קטנארי יע"א:

יברתך

הביעני ועד אשר אלל חו"ד אורות הדין
הנצור צה"ח ס"י תקי"ס ש"ר לשייר למה
על אמה כנגד הפתח אס לריך לשייר צ"י נישח טיטו אר
קני כמו שנוהגין העולם שמשיידין וקוס אמה על אמה
חלק צל ליר אלל עינין צקיד, ומו מספיק צלוקח צ"ת.
מכרי מקודת ומכריית דנצור צקיד דלין לריך לקוף.
הקיד אס מותר לטעוה ליריס חדשים צ"ת כזה על וקוס
הכ"ל, הנה ולטקו הרמזים והטויע שכתבו ה"ל אלל ע"ח
צ"תו צטיט וקד צקיד ומשייר וקוס אמה על אמה כנגד
הפתח צלל קיד, ומפתח צתרי' וכחצו ע"ח צ"תו צטיט
וקד צקיד וקיימו צתרח דנשייר כ"י צלל קיד משמע דמטיח
טיטו אין לריך לשייר כלל, אונס ולטקו הלבוש שהעטיק,
גס צענית זקנים ע"ס ומשמע דגס מן עיחט העיט לריך
לשייר שכתב ח"ל ע"כ לריך להניח אמה מקולף כדי לגנוח
הצנין ולקוץ מקולף ומשמע צלל טיחה הן אמה דבקי' הלבוש
צקיד ל"א כחצו לקוץ זה אלל עכ"פ דעה העני' כראה מיהת
כ"י מיהא צה"ח יענין ס"י קטיט שזבא צענית מוצר
צה"ח דקני צמניח וקוס הכ"ל פנוי מצלי קיד לכן וכחצו
שכבר פטע המוכח להקל צכך וא"כ יש לקמוץ ע"י צפרט
לדקוץ הרמזים והטויע מוכח כן ומתוך קולל זו ילל לנו
חוננח לענין אידך ספי"א דצלוקח מן הכרי ועושה ליריס
חדשים ומיילל לריך להניח אמה על אמה צלתי מלו"ה,
דשתא דאמרת דקני צטויר וקוס פנוי מצלי קיד אי"כ
צוקייד ועלייר מחדש כצמחילתו דייכין ליה ודוק:

סימן ה"פ

→ דהא דהוי"מ"ר

עניימה חקורה, עיי"ש, וצתענית
יחד מותר לטעום ולהפליט, כראה ל"י פטוע דאיכורא דאורי'
אל"כא צכל תענית אלל צטיעור כותבת דלל עדי' מיה"כ דכתיב
מ"י לטון תענית וטיעורו צכדי לחצוני דעתא שהוא ככותבת.
וכהי דיה"כ עכ"פ ח"ש חקור מה"ה, אלל צתענית כיון דליהו
ל"א קיבל עליו כ"א להתענות וטיעור התענית הוא צכדי' שלא
לחצוני דעתא אי"כ כל שהוא פחות מכתעור עדיין צכלל
תעניתו הוא, וכיו"צ כחצו המטלי"מ פ"ד מהי' טניעות היא
צסם חירוטי הר"ן מ"י שכתב עלל יאכל מותר לו לכחחילה
לאלל פחות מכתעור. דל"ד לשאר איקורין שכתורה דקיימל
ח"ש חקור מה"ה הכיו' צאיכור תורה, אלל הכ"א איכור הנצ
ועלמו הוא וכיון עלל כתכין אלל לכזית פחות מכות' הי"א
גמור הוא, והה"ד הוא העעס היכ"א דקיבל עליו צלטון
תענית, לענין פחות מכותבת, מ"י הי"א גמור הוא, ואין
להקשות דהא ל"א קיימל הכ"א צה"ח ס"י תקי"ס עיי"ש,
י"ל השתא מיהת כיון דעכ"פ צלטון צני אדם משמעות
התענית הוא אפי' דלל טיעעוס כל שהוא שוב י"ל דהוא
צכלל כדון דהא צתדריס הלך אחר לשון צני אדם אלל
מעיך הדין י"ל כהכ"ל, וזהו יתייב ע"כ מה דמקטין
העולם צפ"ק דמגילה דאמרינן ועבר מורכי שהעני' י"ט
רשון קל פסק צתענית, ואמאי ל"א קאמר שהעני' מלוח
עשה קל צערב האכלו מלות עלל הר"מ לקיים ולהכ"ל כ"א
כיון דטיעור מלה הוא צכזית, וטיעור על התענית טיעורו
צכותבת אי"כ ודאי אללו כזית מלה, מ"י על הא דעברו
י"ט

ט כרי נעמא צצויטו אין מטבילין אותו ציה"ש,
ומקטין בגמרא דמיי' כגון דהיע ציה"ש
לאתבולי ואמרי' האי דקרה"ט וא"ל מידע ידע דצני הערב
שנע ופירש"י הלכך ציה"ש דר"ט חקור משום דמטביל צויט
שלא ללודך והקשה המהרש"א ח"ל משום דאין מטבילין כלי
צויט משום הכך טעמי דאמרי אמוראי לעיל צכלוהו קוביין
וחי' משום דכל הכך טעמי אין אלל שבוה ואיכ"א למיד
צ"י צכל מעריבין דכל דצר שהוא משום שבוה ל"ג זו ציה"ש
אלל דמי' הקשה דהא מ"י לודך הוא להשתמש זו חולין
דמעשר דלל צני הערב שנע כמו שהקשה רש"י גופי' לעיל
על הר"מ דהה"ט חקור להטביל צויט משום דשלא ללודך
הוא ע"ש שתיח צליע, ולעני' כראה לייצ צקיד ע"ש וי"ש
לעיל דהא דפירש"י דמי' ללודך הוא להשתמש זו חולין
אפי' דלחולין אי"ל טבילה וא"כ ע"כ מטבילו ללודך חרומה
דה"ל ללודך חול כיון דצני הערב שנע וכמי' החוס',
דכחצו ד"ק"ל לרש"י כה"י צרייתא שהצ"ח ההוס' צריט
חולין והתקדשתם והייחם קדושים אזהרה לצני ישראל שיאללו
חוליהן צתורה וק"ל דע"כ צויט מיי' כדמוקים לה מ"י
צפ"ק דריה קרל דצנצלהם ל"א נגעו צויט עיי"ש ולפי"ז
אי"כ דתיח אס עדיין יש שהוא ציוס להשתמש זו צויט,
אלל ציה"ש דמולאי י"ט כיון דצנצלה ל"א ישתמש זו צויט,
אי"כ ללודך חולין הא ל"א צני טבילה וע"כ ללודך חרומה
דצני הערב שנע שפיר כחצו רש"י משום דמטביל צויט שלא
לליך מיהא צלל זה ל"ע על המהרש"א מ"י קשיא ל"י הא
ציה"ש צמולאי י"ט אי"כ ראי להשתמש זו צויט וא"כ הו"ל
טבילה צויט שלא ללודך ול"ע:

צ"י דכחו דאכילת כזית לא חשיבא ולכן קאמר ויאכלו דעיקר אכילה
ה"י מן הישן עיי"ש משמע שם בתוס' דאכילה בלשון ב"א משמע יותר
מכזית עיי"ש.

א) פ"י תענית יחיד.
ב) ע"י ב"ס ערוך לזר יבמות דף קכ"א עיי"ש, ועיי"ש בסוף
הספר בתשובה האחרונה עיי"ש וע"י תוס' ר"ה י"ב ד"ה דאיקרובי צומר

י"ט ראשון בהעניית שפיר כתיב ויעצר דאטיג דאשעז לכאוי דבכזית יואל כדמוכח צבוכה דף כ"ז עיי"ש צד"ש ור"ן הכי"מ היכא דאיתו לריך יותר וכו' חז"ל היכא דרעז לאכל וחדל מלאכול מחמת העניית פשיטא דביעול מיע על וקממת. וא"ש צד"ה, וזהו י"ט לפרש היעז ליטא דקרא דכתיב ולינו עלי ואל תאכלו ואל תשתו ולכאורה ליטא כפילה הוא, ולהכי"ל י"ט לומר דהולכיה תרוויי דאי ואל תאכלו הוא דשיעורו בכזית וא"כ לא הוי"ו לאכל כזית מלה וקמיה כתיב מני ולינו למימרא דבכדי שיעור העניית הוא דגזרה וכלינו עלי גרדא מני לא הוי קני דהויא דמיסקרו בכל חמשה עכ"מ הא לא הוי ולי איה למיקם צהו, משויה הדר מפרש ולינו עלי היינו לענין אכילה ושת"י גרדא, כן נלע"ד צד"ה:

סימן קפ"א

בימים אשר יתפכו לשונות וללה"ה יתרום ויתבטא קרבו למעלה למעלה, ויתבדק מורוים על כל צרכה ותהלה, ה"ה יד"ש"פ ט"ז הרב הגדול המהולל בהשקפה, ידיו רב לו יד"ש וכו' יתרום, צולמתמחה של חורה גבור עורך מערכות, ואל אפיקי הפוסקים עיניו פקוחות כש"ה מו"ה נתחל הכהן פריער מיקידי קיק קו"ד י"ט"א (כעת הוא הגאון המפורסם חז"ק"ק צ' ארזותאש י"ט):

ברא דהאריכו הראשונים ז"ל להקשות כיון דלענין חו"פ קיי"מ"ל דל"ז מגיה א"ך אלו מתענין צ"י"ג חרה ר"ה מ"ע כ"י לידון צד"ה החדש לפי מ"ש הח"ס דה"ה אקור מה"ה מקי"ו א"כ הא קי"ל ד"ה א"כ לריבין חיוזק ונשענע ליה היע דהרמז"ס צפ"ח מהלכו"י אצל דהתיר הספד לפניהם ולאחריהם דח"פ וכו' קש"י ליה על עיקר דברי הח"ס ז"ל מנח"י דפי הרמז"ס צפ"ג מהכ"ד והמחבר צ"י רמ"ו דהדר להשענות צח"פ ידעה דרו ופני ש"ה לריבין חיוזק א"כ נסתרו צד"ה דברי הח"ס וכו' קש"י ל"י דסיק"י הרמז"ס גופא סותרין וא"י:

נראה לפי עיני דא"ן זה לריך לפניהם, הגאון ח"ס ז"ל קאמר דלפי שיעור הרמז"ן צד"ש כל זכר לנכ דלורייתא הוא מקי"ו ומ"ה כיון דלא פירש צוה יעשו זכר לנכ א"כ י"ה א"ש"י צה"ה ונש"ה טוב לא קש"י ק"י ט"ס על הרמז"ן דהיי"ת ח"ל צ"י ק"ו ונגמרא דנגילה דף ז' ע"ז כיון דמלורייתא כזר י"ה זכר לנכ צוה שאסקרוהו צה"ה א"כ טוב הו"ל קריאת מגילה מדרבנן ושפיר קבעוהו באר ש"י משום וקמ"ך גאולה לגאולה ע"ש ומש"כ השתא לרידן דחיוצא דמקרא מגילה ונלות המעשים עומה רמ"י עלן א"כ ויילתא דפשיטא דכזר י"ה זכר לנכ צוה וכו' לרידן לא שייך לאקור הו"ה צפורים משום ק"ו הי"ל ה"ה צד"ה כיון דעוסין זכר לנכ ע"י הדלקה נרוה, וכי קאמר הח"ס ז"ל דהו"ה דלורייתא הכי"מ באר ראשון דא"ן עוסין זכר לנכ ע"י נלות אחרות ולפי דברי הח"ל צ"ס הרמז"ן ור"ז"ן מקדימין עדיף ומחוי"צ"ן לעשות זכר לנכ באר ראשון מלורייתא א"כ אקור הו"ה דלורייתא, ומש"כ צד"ש שקורין המגילה וצחוכה, ומיילא ליכא למימר היע דמתענין צ"י"ג חדר משום ד"ה"ה א"ל חיוזק וכך קושייתו מהרמז"ס פ"ג מהלכות נדרים ומהמחבר צ"י"ד ק"י רמ"ו וגם מ"ש על הח"ס ט"ל החבר וזה כנגדו לק"מ דודאי כיון דקרי"ה המגילה א"כ אקור הו"ה דלא ללא דלורייתא, ועפ"י הדברים האמורים כ"ה"ל י"ה י"ה דברי הרה"מ הוא ידעה יוסם צ"י תרפ"ח ו"ל

ונפקי"ו דאלו לטעמא דדיק א"ל חיוזק א"כ עכ"פ לזני ט"ו אקורין צה"ה צ"ס י"ג אצל לטעמא דמפרקמי ניסא א"ש"י לזני ט"ו מני ש"י, ע"כ כ"ל דודאי טעמא דמפרקמי ניסא לא קני להתיר לפניהם ולאחריהם אצל א"כ למימר א"י"כ כיון דזכר לנכ דלורייתא א"כ לריבין גם צחוכה לאקור הו"ה זכר לנכ ואטיג דליכא זכר צה"ה מ"ו י"ל דאכתי ליכא זכר אלא לנכ שצמורה אצל אכתי להללחם מושלח היונים לא עשו שום זכר משויה הולכיה לאקור צה"ה א"כ דלורייתא הוא ואל חיוזק, מיהו לכאורי אקו כ"ע ידעי דהיה מני נכ צב"לח היונים ואכתי יקצרו ד"י"ה זכר לנכ צה"ה ונש"ה הולכיה לומר דמפרקס ניסא דחוכה וא"כ שפיר מותר לפניהם ולאחריהם דא"ל חיוזק מש"כ צפורים ד"י"ה זכר לנכ צקריאת מגילה לגמרי דהא החכמה זו כל הנשים וא"כ הו"ה לאו דלורייתא, הולכ"ה הגהמ"י לתתעס משום דהו"ל דברי קב"ה ואל חיוזק:

ועיקר

דברי הח"ס ז"ל נפלאו ממנו הלוא הק"י עומת לחיים אמרו שירה אוקרא מגילה הוא דהא מנה דלורייתא שירה מעצדות לחירות ילפינן לה וא"כ א"ך י"ה צ"ה ע"י אקור הו"ה וקושייתו על הרמז"ן דהרה לרובת"י, וכו' נלע"ד לפי מ"ש רש"י ט"ס צמגילה דמעצדות לחירות אמר"י שירה קאי אשירי של ה"ס יע"ש א"כ לא מוכח מה"י ק"י כלל דצ"י לעשות זכר לנכ לדורות אלא דא"ן ילפינן דלריך לומר שיר ושצח צע"ה הללה מהנכ מקי"ו אצל לעשות זכר לדורות אלו א"ן לכו שום ק"י דהא שיר שעל ה"ס גופא לא הוקבע כלל לחיוצא לדורות, וצחמת המעיין צהשגות הרמז"ן צד"ש ידעה דלא דיבר כלל מחבר לנכ לדורות עולם, טוב ראיתי צה"ה ט"ס צמ"י מגילה שהקשה צחמת אפ"רש"י היכי מלינו למימר דקאי אשירי שעל ה"ס הא לא הוקבעה חוזה לדורות ועוד צבילות קושי"י, ולע"ד נראה פ"י רש"י מוכרח דצ"ח"ה הקשה הרמ"ח צחוספותיו על הקושי"י כיון דהיה להם לדרוש ק"ו א"כ מנח"י קאמר לא פחתו ולא הוהירו על ש"י צחורה ח"ך מוקרא מגילה כיון דמקי"ו דר"ש א"כ א"ן זה הוספה על מה ש"י צחורה, ע"כ כ"ל הא דפרי"ך הגמ"י מה דר"ש היינו משום דקיי"ל אלה המנוות שהכתיב א"ן רש"י לחדש דבר א"כ א"ך הוספו מקרא מגילה, מיהא י"ל זה לא שייך אלא צחורה מחדשת לגמרי, אצל היכא דכזר עלינו חוזה מלורייתא א"ש"י פ"ח לקצוה טוב לדורות לא הו"י צבלל אלה המנוות שא"ן הכתיב רש"י לחדש דבר, לפי"י שפיר קאמר הגמ"י כיון דליכא ק"ו מעצדות לחירות אמרינן שירה ועכ"פ צע"ה הללה מנות לחיים חל עלי"י חיוצ לקרות המגילה מה"י ק"ו שפיר הו"ה להוסף ולתקן כן לדורות, והיינו דהוספו על מה ש"י צחורה דאלו מה"ה לא היה חיוצ אלא צחתי שעתא, ומיילא לק"מ קושי"י הרמ"י ולא קושי"י הגמ"י על רש"י ודבריה לפי"י פ"י רש"י מוכרח דכ"ז קאי אשירת ה"ס דצחמות א"ן חיוצ לקרות לדורות מש"כ א"י קאי אהלל צב"לי פקחים כמ"ש הגמ"י א"כ אדורות עולם מני א"כא ק"ו וכו' קש"י קושי"י הי"ל א"כ מנח"י הוספו על מש"כ צחורה כיון דליכא ק"ו אלא ע"כ כפ"י רש"י עכ"פ היולא לכו מנה דלפי"י רש"י א"ן כא"ן קושי"י לעשות זכר לנכ לדורות עולם ודברי הח"ס ז"ל נפלאו ממנו וע"י:

ומה

שהקשה מע"ה לשיטות החו"ק"י על הצעה"מ וצח"פ מני מדינא אקור לפניהם ולאחריהם א"כ לנח"י הילכתא הלכתי לכתוב צמג"ה יוס י"ד וע"י ח"ל דצ"ח"ה

שאלות ותשובות בנין ציון החדשות

מיוסד על ארבעה חלקי שו"ע ובאורים נפלאים על ענינים
שונים גם חדשים על פרק גיד הנשה ופרק כל הבשר

הכינו וגם הקרו לדורשי דבר ה'

הרב הגאון המפורסם בכל קצוי תבל מ"ה יעקב יוקב עטמלינגער
ולויה בעדמ"ח ספר הנחמד ערוך לנר ושית בנין ציון ומנחת עני
על התורה ובכורי יעקב שמשמ בכתר הרבנות בקק אלטאנא
המדינה יע"א:

סדרו והכינו הרה"צ מ"ה בני ציון בהרב הגאון המחבר זצ"ל

הובא לביה"ד ע"י הרבני המסגל מ"ה שמואל בערויק מ"ס באסטינע

ווילנא

ברוס ר' יהודא ליב בן המחוקק מ"ה אליעזר ליפמאן ס"ן נ"י
שנת תרל"ח לס"ק

ШААЛОТЪ УТШУВОТЪ.

Респонсы по религиознымъ вопросамъ. Соч. Я. Этлингера.
Издание Ш. Берзика и Р. Качинеленбойгина.

В И Л Ъ Н А. Въ типографіи Л. Л. Маца, на Квасномъ переулкѣ
домъ Ш. Кисина № 1193, 1878 г.

דרשינן יכיר בצריך הכירא ולכן לס"ד דמקשן שהקשה יכיר לרבנן ל"ל שסבר שלא דרשו רבנן יכיר יכירנו לאחרים כלל פשיטא דלא שייך ג"כ דאחי למעט אחר מיתה דמה בכך שאינו ראוי להכיר כיון דלא דרשינן מיכיר שיכירנו לאחרים ואפילו אחר דמשני דגם רבנן דרשו יכיר בצריך הכירא ופרין תו למאי הלכתא אלו בעי למיתבי במתנה מי לא יהיב לי אף דבזה הוי מצי לתרץ דצריך

למעט נולד אחר מיתה ג"כ י"ל דניחא לי לתרץ כדמשני דצריך בנכסים שנפלו לו כשהוא גוסס דבזה צריך קרא אלגופא דמשכחח במכירו ואו ממילא ממועט היכי דלא שייך יכיר אבל לומר דלא אחי קרא היכי דצריך להכירו רק למעט היכי דלא יכול להכירו ודאי דוחק הוא כיון דכתיב יכיר לשון חיוב ולא לשון שלילות ולכן ניחא לי לתרץ דאחי קרא דיכיר במקום דהאב מכירו באמת: 53

סימן קכא

ב"ה אלטאנא יום ר' כ"ח ניסן תר"ג לפ"ק להרה"ג מר"ה מאיר ליב לעבוואהל ג"י בק"ק קראקא יע"א.

הקשה לי מעכ"ת נ"י וז"ל — אציע קושיא עצומה לפענ"ד בכריתות (דף כ"ג ע"ב) הקשה הגמרא למ"ד בקדשים נמי אין איסור חל על איסור כל חלב לה' מאי עביד לי ומתריך מוקים לי בולדי קדשים וכתבו התו' כד"ה בוולדות וז"ל וא"ת הא איסור חלב קדים ממעי אמו דהכי אמר ר"י וי"ל דנהי דלא בעי אוירא דולד מ"מ בעינן אוירא דחלב עכ"ל התו'. וקשה מהא דאיתא במעילה (דף י"א) ת"ד מועלין בדמים דברי ר"מ ור"ש וחכ"א אין מועלין מ"ט וכו' אמר קרא וכו' עכ"ל הגמרא וקשה למה לי קרא איך יהי מועלין הא אין איסור חל על איסור ואין לומר דאיצטריך קרא בוולדות קדשים דהא איסור דם קדים במעי אמו וברם לא בעינן אוירא כלל דהא משנה מפורשת היא בחולין (דף ע"ד ע"א) השוחט את הבהמה ומצא בה וכו' קורעו ומוציא את דמו ופרש"י דחלבו הוא דמותו וכו' אבל לא דמו.

למלך (בפרק ה' מה' יסודי התורה) שנחפס אם אכל מצה או בשאר מ"ע דרחמנא אמר תאכל שלא בדרך הנאתן אם יוצא ע"כ המ"ל. ולפענ"ד יש להביא רא' מהא דאיתא בפסחים (ד' ע"א) מתיב רבא ההלל וכו' א"ר הונא משמחו בשעירי הרגלים אמר רבא שתי תשובות בדבר חדא דשעירים חי נאכלין ושמחה בחי ליכא ואי נימא דאין יוצאין במ"ע שלא כדרך אכילה דלא חשיב אכילה א"כ יותר הל"ל ואכילה בחי ליכא אלא ודאי דמ"ע דאכילה איכא בחי רק שמחה ליכא וא"כ י"ל דאכלו כזית מצה שלא כדרך אכילה דלענין איסור מותר ומצוה יוצא לכן אמר רב שהעביר יום ראשון של פסח בתענית שהוא מצוה לאכול משום שמחה ושמחה כשלא כדרך אכילה ליכא ואפי' לפמ"ש הש"א (בסו' ע"ו) בעינן דיה"כ אסור שכו"א היינו משום דלא כתיב ב"י אכילה אבל הכא דכתיב אל תאכלו וכל היכא דכתיב אכילה מותר שלא כד"א וכבר הארכתי בדברי המל"מ הנ"ל בחבורי פתיחות ושערים על הלכות פסח עכ"ל.

אשוב בקצרה על קושייתו הראשונה כבר הקשו התו' בזבחים (ד' מ"ה) כעין קושיא זו למ"ד בקדשים אין איסור חל על איסור ל"ל קרא בדם למעוטי מותר וטמא ותרצו דאיצטריך להביא ב' שערות אח"כ דהוי בת אחת ע"ש ובה מתורץ גם לענין מעילה.

וע"ז קושייתו השני' לענ"ד אין סברא שקבלו תענית לאסור יותר מענוי ובפרט לבטל מצות מצה שלא לצורך ואף דכתיב לשון אכילה לא אמרינן רק סתם אכילה שבתורה אינו אלא כזית דכן הל"מ לענין שיעורין כדאמרינן סוכה (דף ו') אבל מאן לימא לן דגם בכחובים סתם אכילה כזית דוקא והרי בלא"ה כבר כתבו התוס' בקדושין (ד' ל"ו) לענין ממחרת הפסח לשון תורה לחוד ולשון נביאים לחוד ע"ש וא"כ ה"ה לענין לשון אכילה: 54

עוד הקשה מעכ"ת נ"י וז"ל — דאיתי בספר ערוך לנר ביבמות (דף קכ"א ע"ב) לתרץ קושיית היערות דבש אמה דאמר רב במגילה (ד' ט"ז) ויעבור מרדכי שהעביר יום ראשון של פסח בתענית דלמה נקט עבירה זו דוקא והלא ה"י עבירה גדולה מזו שבטלו מ"ע של אכילת מצה וחירץ מעכ"ת נ"י שהרי שיעור עינוי הוא בפחות מככותב שהוא יותר מכזית ושיעור אכילת מצה הוא בכזית וי"ל דבאמת אכלו כזית מצה עכ"ל מעכ"ת נ"י. ולפענ"ד יש להשיב על זה דאיתא ביומא (דף פ"א) אמר ר"ל מפני מה לא נאמרה אזהרה בעינוי דהיכי נכתוב לא יאכל אכילה בכזית וא"כ הכא במגילה דצותה אסתר וצומו עלי ואל תאכלו ואכילה בכזית וא"כ אף כזית אסרה להם. וכעיקר קושיית היערות דבש נ"ל דהנה כתב המשנה

53. שצ"ה דף שי"ח ש"כ"ב
54. עיין בשו"ת שבטוף ערוך לנר יבמות ס"י ט"ו.

Effinger, Jacob

(12)

ספר
ערוך לנר
על
מסכת יבמות

בו נקבצו חרושים וביאורים על גמרא רש"י ותוספ' על כל דף של המסכתא אחד מהם לא נעדר, הן על הלכות הן על הגדות וגם ביאורי שיטות הפוסקים הראשונים והאחרונים שרמזתי עליהם בבכורי יעקב ובתוספת בכורים. גם הרבה דינים וחקירות אשר לא מענין המסכתא המה נדברו ונצרפו בו להעיר לבב הדורש את דבר ד'.

ערכתיו לזכרון ולכבוד אבותי היקרים, התמימים והישרים, ינחו על משכבותם, ובגן עדן תתענג נשמתם.

אנכי הצעיר והדל באלפי ישראל
יעקב יוקב בלאאמ"ו מ"ה אהרן עטמלינגער ז"ל
שומר משמרת הקודש

מהדורה חדשה, מתוקנת, בעריכה חדשה ובאותיות
מאירות עיניים
שנת תשנ"ז לפ"ק

מקום שמעיד אחר ג' כגון במים ולא נשתתה א"כ שפיר יקשה מה פליג ריב"ב את"ק לענין מקום הרי במקום גם ח"ק מודה:

שם במתניתין ושהו כדי שתצא נפשם: ק"ק היאך מוכח מזה נגד ר"מ שהרי ר"י פליג על ר"מ כמו שפ"י רש"י הרי ר"מ ג"כ מודה דבשהו כדי שתצא נפשו מותרת רק דס"ל דשיעור כדי שתצא נפשו הוא יותר מג' ימים וא"כ עיקר הפלוגתא חסר ולא נזכר כלל, אכן מזה ראי' למה שאכתוב לקמן (נ"ב) נגד שיטת הראשונים דבשיעור שתצא נפשו לא פליג ר"מ אר"י רק אי אמרינן שיכול לחיות על המים ע"י שיגב"י ראשו חוץ למים:

שם בגמרא לא יאונה לצדיק כל און: כבר הקשתי לעיל (נ"ט) למה לא שייך זה במעשה דר' ישמעאל דקרא והטה ובמעשה דאכלי בצומא רבא דמעברא וכדומה, ונ"ל דלא שייך זה אלא בשיגיע לצדיק היזק גופני כגון הכא דאם הו' מנדה אותו שלא כדון או ח"ו ה' שב עמלו בראשו וכן בחולין (דף כ"ט) דאם ה' אוכל ה' מסוכן למות ח"ו אבל בשאינו עושה אלא חטא ועבירה לא שייך זה דשב ורפא לו ולכן לא קשה ג"כ ארב שילא גופא איך התיר לאשה הרי לא יאונה לצדיק כל און דזה שעות בהוראה ה':

שם תניא אמר ר"ע: א"ל הא מעשה דר"ג ה' קודם לזה והי' יכול ר"ע ללמוד מזה כמה גדולים דברי חכמים וגו' ולמה למד מהא דר"מ דוקא י"ל דמעשה שנתהוה בשעתו רצה להביא ראיה לתלמידים, אי"נ י"ל דמעשה דעצמו לא ידע אלא היכי שיש לחוש שנצל ע"י דף של ספינה דהיינו שנשברה הספינה אבל היכי שלא נשברה הספינה אלא נטרפה ונטבעה כלו שאי אפשר שינצל ע"י דף בזה ה"א דמותרת ולכן הוכיח מהא דר"מ דאפילו בלא דף גם ע"י טרדת גל לחבירו יכול להנצל, ועיין ב"ש"ש שהביא בשם שו"ת הרמב"ן דבנשבר הספינה אם נשאת תצא אבל בנטבע לא תצא:

שם ינענע לו ראשו: אין להקשות הא אמרינן בברכות (דף ו') מותר להתגרות ברשעים בעה"ז ד"ל דהרי אמרינן שם ג"כ דאסור להתגרות ומקשה הסתירה ומתרחץ הא במילי דשמיא הא במילי דיד' ואב"א הא בצדיק גמור הא בצדיק שאינו גמור ואב"א שעה משחקת שאני ע"ש והכא כולתו אתנהו דמילי דיד' הוי שהרי עשה כן להציל נפשו וצדיק שאינו גמור הוי דר"ע בענותנותו לא ה' מחזיק עצמו לצדיק גמור ושעה משחקת הוי שהרי נשברה הספינה וזה מסתמא ע"י סערה שבים וסערה הוא דמיון הצלחת הרשעים כדכתיב וחרשעים כים כגרש ולכן דמה ר"ע זה למה שאמרו חכמים ינענע ראש לרשעים:

ועוד י"ל בזה דהנה י"ל מה דקאמר אם יבואו רשעים על האדם ינענע לו ראשו דפתח ברבים וסיים ביחיד אכן זה יפורש ע"י מעשה דר"ע דאמר כל גל וגל שעבר עלי דהיינו שרצה לומר אם לא ה' מעננע ראשו מיד על כל גל יחיד אף שה' אפשר לעמוד נגדה מכ"מ או ה' מתחברת עמה גל אחר והיו מטביעין אותו ולכן נענע ראשו לכל גל יחיד וכן ברשעים אף שאפשר לעמוד נגד אחד מכ"מ אם רואה שיבואו הרבה רשעים עליו אזי ינענע לו ראשו פ"י לכל יחיד וזה דקאמר מכאן אמרו חכמים פ"י ע"י מעשה שלו למד הפירוש מה דאמרו חכמים אם יבואו רשעים לשון רבים ינענע לו ראשו לשון יחיד:

שם בתוספ' ד"ח לקולא. בין לקולא ובין לחומרא: אולי י"ל דהך ודאי פשיטא ל'י' דלא פליג בתרווייהו בין לקולא בין לחומרא דא"כ לא תלי לרבי יהודה כלל בשיעור דג' ימים דח"ק וא"כ ה"ל הכל לפי המקום והאדם והשעה כלשון המשנה בשאר מקומות כמו הכל כמנהג המדינה אבל מדקאמר לא כל האדם וכ"י שוין משמע דאית ל'י' ג"כ שיעור דח"ק רק דס"ל דאין שיעור זה שוה בכל ולכן ע"כ רק כהדא פליג את"ק או לקולא או לחומרא אבל באידך מודה ל'י' דאיכא שיעור דג' ימים, וראיתי בהרמב"ם בפ"י המשניות וכן בברטנורא שפירשו דריב"ב בין לקולא בין לחומרא פליג ולכאורה תמוה שהוא נגד הסוגיא אבל י"ל דהם ס"ל כתי' תוספ' שכאמת יש לפרש לשון ריב"ב בין לקולא בין

3

לחומרא והא דלא מבעי' כן דרצה לשמוע בתחלה אם יפשוט לו חד צד ואז יהי' מסופק לשניהם אכן אחר שלא פשוט אפילו חד צד ובעינן לפרש בספק שפיר פירש הרמב"ם בין לקולא בין לחומרא שהוא הספק הכללי ביותר: **שם ע"ב בגמרא** וסופו מבעיר: קשה דלפ"ו מאי מקשה בזכתיים (נ"א) אשמאל דאמר המתנדב יין מביא וזולפו ע"ג האישים והא קא מכבה ע"ש הא אמרינן הכא דתחלתו מכבה וסופו מבעיר, וא"ע ראיתי שגם המפרש ק"ע על הירושלמי הקשה כן והניח בצ"ע, ולענ"ד לאו קושיא הוא דאף דלבסוף מבעיר מכ"מ כיון דבשעתו מכבה חשיב כבוי וראי' לזה מהא דאמרינן בביצה (כ"ב) ונימא מר מפני שמבעיר ומשני תחלתו מכבה וסופו מבעיר ופ"י רש"י דתרווייהו הוי כ"י הרי דחשיב מכבה אף דהוי מבעיר לבסוף:

שם מעשה נסים: מדברי רש"י וביותר מדברי הרשב"א נראה דפליגי ר"מ ורבנן אם יכול לחיות ג' ימים בתוך המים כשהוא משוקע בו ולענ"ד קשה היאך יפלוג ר"מ על זה שאנו רואין שאי אפשר לחיות אפילו איזה שעות בתוך המים ואם אפשר כן איך מתו כל המצרים כשנטבעו בים סוף כאותו יום שלא נשאר בהם אחד והרי ביום ז' ש"פ אמרו שירה אלמא בו ביום מתו כלם, וביותר ק"ל מה השיבו רבנן דשישא הוי וגם ר"מ למה הוצרך לומר דמיסוך דמאי נס ה'י בשינה הא אפשר דבמקום שהי' צומד על קרקע הבור שם שכב וישן בשכיבה דהא ודאי לא ה'י נתלה באויר כל ג' ימים, ולכן לולא דברי הראשונים ה'י נ"ל דודאי גם ר"מ מודה שאי אפשר לחיות כ"כ תוך המים רק שהביא רא' כמו שאותו איש לא מת תוך ג' וע"כ או ששט על פני המים או שמצא מקום ללמוד ולהוציא ראשו מן המים אף שלא נזכר כמו כן נחוש בכל מים שיש להם סוף וכעין שקאמר לעיל שניתוש למחילה של דגים וע"ז קאמרי רבנן שבלא"ה ה'י נס שלא ה'י יכול לישן דאם ה'י ישן או ה'י נופל ונטבע תוך המים ומת ודאי אבל ר"מ סובר דאפשר שסמך עצמו על הכותל וישן מעומד בעוד שהיה מוציא ראשו חוץ למים:

שם דלא אבלי ולא אשתי: צ"ל דלא אשתי שגרא דלישנא הוא דהא ודאי ה'י לו לשחות כיון דנפל למים בבור הגדול, אי"נ י"ל שלא היו המים ראוין לשתיי':

דשם והכתיב וצומו עלי: מה נראה דדעת הגמרא שהתענו ג' ימים וג' לילות רצופים אכן המדרש חולק על גמרא דילן ד"ל (והבא בלפט) והיאך היו צמים שלשה ימים לילה ויום ולא היו מתים אלא שהיו מפסיקים מבעוד יום עכ"ל, וכונת המדרש נ"ל שהיו אוכלים כל לילה שאחר התענית ולכן כתיב שלשה ימים ולא לילות ומה דכתיב לילה ויום היינו כשהיו מתחילים להתענות תענית הראשון שהוא יום י"ד שהרי ב"ד וט"ז וט"ז התענו הפסיקו ב"ג מבעוד יום דכאופן שיום ראשון של תענית דהיינו י"ד ה'י לילה ויום ושבו אכלו כליל ט"ז ובליל ט"ז, והנה דכברי המדרש נראה ג"כ בתרגום ראשון של מגילה שלא התענו רק ג' ימים ומה דכתיב לילה ויום מפרש על תפלה כאלו נכתב אצל וצומו עלי אבל בתרגום שני של מגילה כתוב כסוגיא דילן שהתענו ג' ימים וג' לילות רצופים:

ובזה יש ליישב ג"כ מה שהקשה בס' יערות דבש אמה דאמר רב במגילה (דף ס"ז) ויעבור מרדכי שהעביר יום ראשון של פסח בתענית דלמה נקט עבירה זו דוקא והלא ה'י עבירה גדולה מזו שכטלו מצות ע' של אכילת מצה שהיא דאורייתא גם בזמן דליכא פסח ע"ש שנדחק מאוד ביישוב קישיא זו ולבסוף לא הועיל, אבל לפי דברינן א"ש ד"ל דרב ס"ל ג"כ כדעת המדרש שבליל ט"ז לא התענו ואכלו מצה ולכן לא קחשיב רק מה שהתענו כ"י"ט ראשון של פסח אכן באמת גם אי נימא דרב ס"ל כגמרא דילן שהתענו ג"י וג"ל רצופים מכ"מ יש ליישב קושיא זו שהרי שיעור עיני הוא בפתות מכותבות שהיא יותר מכזית כמבואר בפ' יו"ט ושיעור אכילת מצה היא בכזית ולכן לא ה'י כאן עבירת אכילת מצה ד"ל דבאמת אכלו כזית מצה ואפילו למ"ד ח"ש אסור מן התורה י"ל דמחזלה לא קבלו שלא לאכול תצי שיעור ומכ"מ קרא ל'י צום ועינו

כיון דלא אכלו ככותבות דמיתב דעתא ולכן קאמר רב שהעביר י"ט של פסח בתענית דבי"ט צריך לאכול כביצה פת כמו שכתב הר"ן פ' כל כתיבי וכביצה היא יותר מככותבות וזה ודאי לא אכלו דא"כ לא היה עוד צום, ואפילו לפי מה שכתבתי בספרי בכורי יעקב (ס' תל"ט) דרק לכתחלה צריך לאכול בשני"ט כביצה פת אבל בדיעבד יוצא בכזית א"ש דאפילו אם אכלו כזית פת מכ"מ ה"י כאן עכירה שהתענו בי"ט ובטלו עונג י"ט שהרי

עכ"פ ה"י ענוי וצום:

שם ר' חנינא אמר מהבא: יש לומר דרבי אבא ור"ח בהא פליגי דר' אבא סבר דמה שהצדיק נענש על עכירה קטנה הוא בשביל החטא לכפר עליו ואף דלאחר לא נחשב כזה לחטא מכ"מ עם סביביו מדקדק כחוט השערה אבל ר"ח סבר דלא בשביל שנחשב לו החטא יותר נענש דאם הקב"ה מחל חטא כזה לאתר כש"כ לצדיק אבל מעניש לצדיק כדי שיהא שמו יראוי ומקודש על הבריות כמו שפי' רש"י בפסוק בקרובי אקדש וזהו מוכיח מקרא דנערץ בסוד קדושים רבה דהיינו נתעלה ונתקדש הרבה ע"י שגורא הוא על כל סביביו:

שם אמר רב אשי הוא דאמר רבנן: א"ל הא רב אשי הוא דאמר לעיל (ע"א) דבצורבא מרבנן אין אשתו אסורה במים שאלי"ס דאי סליק קלא אית ליה א"כ מני"ל לדייק הכא דבדיעבד מותר דלמא שאני חסא דגברא רבא איתא כדאמר לקמן ד"ל דדייק דע"כ לא משום הך טעמא הווי דא"כ ללא. אנסבה מעצמה ולא התירה רב נחמן לישא כדאמר באמת בלישנא בתרא אע"כ דלחך לישנא לא אמרינן דחסא גברא רבא הוי או דמחלקינן בין גברא רבא ובין ת"ח:

ובהא א"ש ג"כ מה דיקשה עוד מני"ל לרב אשי והך דקאמר העכו"ם מסל"ת דטבע חסא ה"י במים שאלי"ס דלמא במים שיש להם סוף קאמר וכשהיה עד שתצא נפשו, אבל לפ"ז א"ש דא"כ אפילו לכתחלה ה"י לה להתיר להנשא:

שם ואתאי לקמי' דאביי: ק"ל כיון דרב יוסף ה"י קיים עדיין כדמוכח לקמן והוא ה"י ראש ישיבה קודם אביי ורבא כדמוכח (ס"ה הרי"ה) מ"ט שבקה לר"י והלכה לאביי ושהתה זמן רב ולא הלכה מיד אצל ראש ב"ד ובר"ף ורא"ש נראה דגרסו לקמן רבא תחת רב יוסף ובאמת משמע כן דקרי לרב יוסף חריף סכינה וכוהריות (שם) משמע דמעלת רב יוסף לאו חריף אלא בקי ה"י דקאמר רב יוסף סיני רבה עיקר הרים, ועיין בחולין (ע"ג) דמ"הי הש"ס ג"כ מעשה כה"ג ושם ג"כ רבא הוי, אכן גם בזה י"ל למה לא הלכה מיד אצל רבא, וי"ל ע"פ מה דאמרינן בסנהדרין (ע"ה) ואודא רבא לטעמי' דאמר רבא וכו' ע"ש ובתוספ' שכתבו דלדעת רבא שם האי פלגיא דהכא דקטלי' עכו"ם על שלא בשל לו קורה לא ה"י בקי בהלכה שמן הדין לא ה"י לו למסור נפש וא"כ אפי' איסור עשה איכא כמשי"כ הש"ך (רס"ה ע"ו) בשם הרמב"ם והרמב"ן ע"ש, ולפי הנראה שם אביי דמתרץ אסתר קרקע עולם ה"י ע"כ לא ס"ל ח"י רבא, ולפ"ז לדעתו אותו האישי כדון עשה ולכן האשה לא רצתה ללכת אצל רב יוסף שהיתה הלכה לגבי אביי שידעה שהוא יאמין לה דלשיטתו כדון עשה וכשי"כ אי גרסינן רבא דא"ש זיראה ללכת אצל רבא והם פשטו לאיסורא אפילו בלא טעם דאין מאמינין לה ולקמן כתבתי עוד יישוב אחר לזה:

שם ברש"י ד"ה אגב איצא. ופעמים שאינם רעבים: לכאורה לא הוצרך לטעם זה אלא כיון דבאריות לא שייך איצא משום דרחב הוא א"כ חיישינן שמא חבר הוא דבאריות שייך ג"כ חבר כדאמרינן סנהדרין (ף ס"ה) אחד חבר גדול ואחד חבר קטן ע"ש:

שם בדי' שלום. שעדיין יכולה לחיות: לפ"ז ה"י מוכח מהכא דעד ג' שעות לא מעידים במים שיש להם סוף דכ"כ יכול לחיות במים והפוסקים לא הוכירו מזה וה"י להם ליתן שיעור זה כמו שנתן ר"מ שיעור

או אפשר שתח"י יותר ורק שר"ח התפלל בשעה ראשונה ולא היתה תפלתו שגורה וכן בשני' אבל בשלישית היתה שגורה והנה באמרת כבר ה' שופט שמתה כשלא היתה תפלתו שגורה אבל ע"י שהי' מוכסח שהדבר שהצדיק מתעסק בו לא יכשל בו וזרעו מזה ידע שעדיין לא מתה רק שלא עלתה עוד ועדיין לא נתקבלה תפלתו דבאותה שעה שנתקבלה תפלתו מיד היתה התשועה כדמוכח בברכות (שם) בהך עובדא דבנו של ר"ג דבאותה שעה הלצתו חמה אבל בשלישית שהיתה שגורה אז ידע שנתקבלה תפלתו ואמר עלתה ולכן אותם ששאלו אותו וכי נביא אתה באמת ידעו דרכו שסימן שלו הוא שיגור תפלתו רק במעשה דהכא הוקשה להם ממנ"פ אם היתה תפלתו שגורה איך לא אמר מיד בשעה ראשונה עלתה ואם לא היתה שגורה איך אמר שלום דלמא מתה ועל זה השיב שמובטח ה"י בכך שלא חמות אף שלא היתה תפלתו שגורה וא"ל דכיון שהי' רחב"ד מוכסח שלא יכשל וזרעו של צדיק למה הוצרך להתפלל דז"א דאפילו היכי שיש זכות אבות צריך תפלת הצדיק כמו גבי העגל שרמז הקב"ה למשה שיחפול במה שאמר הרף ממני כמו שפי' רש"י בחומש אף שגם משה בתפלתו לא ה"י יכול לסמוך רק על זכות אבות כמו שאמר זכור, ובוה מתורץ מה שדייקו התוספ' (ר"ה א"ע"פ כ) למה הכת נצלת והבן מת בצמא, ולפ"ז א"ש דאפשר על הבן לא ה"י כאן שידע בצרתו להתפלל:

שם בדי' של רחלים. זה אילו של יצחק: עיין במהרש"א ח"א שנתן טעם לדבר למה דוקא אמרה שבזכות עקדה נצלת ועיין גם בפני יהושע בכ"ק שגדוק בזה, ולענ"ד אפשר לומר ע"פ המעשה דאיתא במדרש כשהלך אברהם לעקדה נדמה השטן לאברהם כנדר והולך עד צוארו והתפלל אברהם הושיעה ד' כי באו מים עד נפש ונצול וכן אמרה שנגלה גם היא כמו שנגולו אברהם ויצחק כשהלכו לעקדה וכאו מים עד נפש ע"י שמבני בניהם היא עמד לה זכות אבות, ועוד י"ל דכשהקריב אברהם איל תחת בנו התפלל כהר ד' יראה שפירשו שיעלו ישראל לרגל והקב"ה יראה אותם כדאיתא במדרש ור' נחוניא חפר שיחון שיהיו ישראל יכולים לעלות לרגל חזקת זה עמד לה שנגולה:

שם בדי' בין שהוא מתכווין. לעדות: עיין בתוספ' י"ט שכתב דמזה משמע אבל להתיר לא וצ"ע עכ"ל, ולענ"ד אין כאן דיוק דהא רש"י פ"י במתניתין כן דעדיין לא הוזכר החילוק בין להתיר ולהעיד ולכן מה שכתב לעדות אינו רק לאפוקי ממסחי לפי תומא דהזכר במשנה ואפילו פ"י רש"י לפי המסקנא דהגמרא הרי גם לפי המסקנא לא מחלקינן בעכו"ם בין להתיר ולהעיד ולא מתירין רק במסל"ת ובוה אמרינן דבישראל אפילו אינו מסל"ת רק נתכווין לעדות מהני אבל לא אתי לאפוקי בבא להתיר:

שם בדי' קמצא. חגב או נמלה: הא דכתב רש"י שני דברים אף שבש"ס לא הוזכר רק אחד בזה לשיטתו קאי שאף שודאי חגב נקרא קמצא כמו שתרגם אונקלוס על ונהי בעינינו נחגבים כקומצין וכן אמרינן סוטה (ף ל"ה) מכ"מ גם נמלה נקרא כן דבברכות (ף ג"ה) במעשה דעוג מלך הבשן איתא אתי קומצי ופי' רש"י נמלים וכן הוא בערוך אבל הרשב"א פ"י גם שם דתגבים הם:

שם בתוספ' ד"ה אין מזכירין. נפל לגוב האריות אין מעידין עליו: ק"ל איך אפשר לומר דטעם דאין מעידין הוא משום מעשה נס דא"כ אמאי כסיפא דהך ברייתא כנפל לחפירת נחשים ועקרים מעידין וי"ל דלא אמרינן שמא נעשה לו נס אלא כשכבר נעשה נס כיוצא בו דהיינו גוב האריות שנעשה לדניאל וכמו כל אחריני דחשיב בירושלמי אבל נחשים ועקרים דלא מצינו שנעשה נס כיוצא בו לא, ואף דאמרינן בשבת (ף ג"ה) גבי כור דיוסף אין בו מים אבל נחשים ועקרים יש בו מכ"מ לא כתוב בפי' כן בפסוק לנס דהא גם כנפל לכבשן האש לא קאמר שמא נעשה נס כמו לאברהם שקדם לחנינא מישראל ועזרי':

ובזה א"ש הירושלמי דבגוב אריות סאמר איו מעידיו שמא וטעה לו יח

אבלתי יערי עם דבשי (שר השירים ה, א)

ויטבל אותה ביערת הדבש וישב ידו אל פיו ותאננה עיניו
ויאמר יהונתן וגו' ראו נא כי אורו עיני
כי מעמתי קעט דבש הזה (שם, פסוק כט)
(שמואל א, יד כז)

ספר יערות דבש השלם והמנקד

דברי מוסר ודרשות

מאת פאר ישראל וקדושו הלא הוא הגאון הגדול פנגלה ונסתר
אדונינו ורבנו רבן ומאורן של כל בני ישראל לדורותיהם
מרנא ורבנא יהונתן אייבשיץ זכותו יגן עלינו

חלק שני

מופיע לראשונה מחדש מתוך כתבי יד
ועל פי דפוס ראשון קארלסרוא שנת תקל"ט לפרט קטן
עם הוספות רבות חשובות ונקירות
וכן מסתת גדול ותכן ענינים רחב ומפרט
וגו' ראה זה דבר חדש מוסף עליהם

ספר

קונטרס

שירי מצוות

מתוך מדבש

על תר"ג מצוות

הנהרות על היערות דבשי

מאת

מלוקט מספרי

רבנו המהרר נ"ע

גאון עמינו החיד"א נ"ע

פה עיר הקדש ירושלים תקנה ותבונ
שנת הגאון מו"ת יהונתן עג"ג לפרט קטן (תש"ס)

לילך לישראל ולהתחבר עמם בתשובה ותפלה, וזהו לך אל העם כנס את כל היהודים, ואז ירצה ה' פעולה.

ונדו מה שהתחלנו, כי כאשר הלך מרדכי משושן הבירה להעיר, הצרף לעבר הנער אוכל, והיה הנער מפסיק בינו לבין המן, וזהו כאשר יפסיק מים בינו לבין התנין השני, או יתגדל הגוי ויתרומם ותהיה רוחה פעולם, ולכן שמע מרדכי בקולם, ועבר הנער להתחבר לישראל, וזהו מאמרם דעבר ערקומא, והבן. ולכך העקר להתחבר עם ישראל ולישר כלם בתשובה.

76

ואמר חכמינו ז"ל (מגלה טו.) אי נמי ויעבר, שעבר יום טוב ראשון של פסח בתענית, והינו כמו שפכתתי כי שלשה ימים שגזרו צום היו י"ג י"ד ט"ו, ויש להבין למה דוקא עבר מרדכי, הא כל ישראל עברו וצמו. וגם מה זה דנקט דהתענה ביום טוב, דאיכא למאן דאמר דיכול לישב כל היום להתענות, ולא קאמר דעבר ולא אכל מצה בליל פסח הראשון, דכתיב בערב תאכלו מצות, והם התענו שלשה ימים ושלשה לילות.

77

ולבן נראה דכבר עמד מהרש"א (שם דבור המתחיל ועבר) דשלש תעניות היו י"ג י"ד ט"ו, ואם כן בליל י"ו היה הלילה אשר נדרה שנת המלך, וכי"ו נתלה המן, ואיך יתכן מה שכתוב בתרגום ובכל הפיוטים ומדרשים דבלילה ההוא היה ליל משמר ובא לנסים ונאלת ישראל, עין שם שדחק לומר אין מקדם וכו', והדחק מבאר.

78

אבל הענין קוד, כבר כתבתי, כי אז ישבו בית דין הגדול בירושלים מפוש רב בנסת הגדולה ונביאים, ואם כן המה

קבעו חדשים ושנים, וכחויז לארץ לא ידעו זמן קביעתם, ומתחלה אמרינן דהני חדש חסר (טור אורח חיים סימן תכ"ח), ולכך בשושן מסתם חשבוהו לאדר חסר, וממנו חשבו ראש חדש ניסן ביום שלשים של אדר, והיה כ"ג בו גזרת המן, ותענית אסתר י"ג י"ד ט"ו, ובאמת חשבו להתענות מבלי לאכל מצה של מצוה, עת לעשות לה, וכיום ט"ו נכנסה אסתר, ובלילה אכלו ישראל כי פסקה התענית, ובו בלילה נדרה שנת המלך.

אבל מאת ה' היה לבל ובטלו ישראל ממצות מצה, נתן בלב בנסת הגדולה בירושלים לעבר אדר, והיה ראש חדש ניסן ביום שלשים ואחד של אדר, ואם כן באמת באה אסתר למלך ביום י"ד ניסן, ובלילה שפסק התענית אכלו ישראל מצות פראוי, ואז נדרה שנת המלך, והוא באמת ליל ט"ו פראוי, ליל המשמר.

→

והנה היפה ענף וכלם כתבו במה שאמרו (מגלה טז.) וישב מרדכי אל שער המלך, ששב לשקו ותעניתו, כי מרדכי החמיר להוסיף ולהתענות אף ביום ט"ו, אף שקבר תמו שלשה ימי תענית, ואם כן התענה באמת ביום ט"ו ניסן שהוא יום טוב דאורייתא, ולכך התורה העידה לנו פפי האמת וקביעת אנשי בנסת הגדולה שעבר מרדכי יום טוב ראשון של פסח בתענית, ומצה, כי כך היה כפי קביעת האמת, וישראל בכלל אכלו ולא עברו בבטול מצה יום טוב בליל, ואתי שפיר תכל.

והא דשב מרדכי לשקו ותעניתו, יובן גם כן במה שאמרו (שם) דהיה עוסק בהלכות עמר והלכות קמיצה, ויש להבין מה זה שעסק בהלכות קמיצה, מה נשתנה

זה מפל קרבנות. אמנם שאמרו כי מרדכי שלו — ימי משתה ושמחה יום טוב לא קבלו על להבין איך מלאם לבב ומבלי לקבל דבריו אשו וכל דבריו בלי ספק יג מבלי לשמע בקול נביא **אבל** הענין כי יש לה היה לגם זה

המלך וכו' והרים למרן היה לגם זה, היה די א עמה ומולדתה שיחרה ויצו לתלותו, כי לא נ רק על אשר שלח יד ואם כן מה צרף

אבל ידוע מה שאמ קמא צב.) כל המן והוא צריך לאותו דכו דכתיב ויתפלל אבך וכתיב וה' פקד את ע המפרשים הלא פקיד על ידי

אבל איוב אמר (איוב) אתם רעי כי יד צרף לומר להם זה, אבל איוב אמר שהב יאמרו למה לא תת אתה לפני המקום, ו אלהים נגעה כי ואין מבית האסורים (ברכו) שפדת הדין מתוחה תפלתו פל-כך, כי וצרף רחמים מאו שאברהם היה נפקד

מדת הדין בענין עצירה מתוחה עוד עליו, לא היתה תפלתו על אבימלך מועילה, אבל בין שכבר נענה תחלה, וה' פקד באשר אמר על ידי מלאך כמו שכתב רש"י, אם-כן לא היה בתוך הסבה זו ולא היתה מדת הדין מתוחה עליו, ולכך נענה, וזהו נענה תחלה, דאם לא כן אין תפלתו עושה פרות.

→ והנה אז היתה כל הישועה על ידי תפלת מרדכי, כדאמרינן (מגלה יב:) בן קיש, בן שהקיש דלתי מעלה, וכל זמן שהיה מרדכי בתוך הצרה, לא היתה תפלתו מועילה כל כך לבטל הגזרה ולהשיב מחשבת המן בראשו, ולכך קרה ראשון גם למרדכי, שאז נמלט מרדכי מהגזרה, כי לא יתכן לאיש אשר רכב בלבוש וסוס מלכות וקראו לפניו ככה וכו' שיפגעו בו לתמיתו, ואם-כן באשר נמלט מרדכי מהצרה, היתה תפלתו מועילה על ישראל, כי הוא כבר נענה ואינו עוד בגדר אין חבוש וכו', ולכך באשר ראה מרדכי שגזל על ידי נפלאות ה', הבין שעבשו יש מקום לתפלתו, ולכך מהר לשקו ולתעניתו להפגיע בעד ישראל, כי אז תפלתו מקבלת והבן.

→ והנה באמת בהצלת מרדכי הצדיק היתה הצלת ישראל בקל, כי מרדכי שקול ברורו כמשה, פמבאר במדרש (אסתר רבה ה' ב) [ש]עמד בפרץ, ואיד השלח מדת הדין ידה בעם ישראל כשצדיק הזה בעולם מליץ ומפגיע, ואיד יביא ה' רעה בימיו, הלא בכל חיי הצדיקים חס הקדוש ברוך הוא להביא רעה בימיהם, ואפלו במבול המתין הקדוש ברוך הוא עד מות מתושלח בנודע, וכן בכל הצדיקים, ולכך

זה מכל קרבנות. אמנם יוכן גם כן במה שאמרו פי מרדכי שלח לקבל ימי פורים — ימי משתה ושמחה ויום טוב, והם — יום טוב לא קבלו עליהם (מגלה ה:), ויש להבין איד מלאם לבם לחלק על מרדכי ומבלי לקבל דבריו אשר מסר נפשו עליהם וכל דבריו בלי ספק ישרים, וכי כך המדה מבלי לשמע בקול נביא ועומד לגם עמים.

אבל הענין כי יש להבין גם כן, מה צריך היה לגם זה שבלילה נדרה שנת המלך וכו' והרים למרדכי בכבוד, מה צריך היה לגם זה, היה די אם אסתר תבקש על עמה ומולדתה שיחרה אף אחשורוש בהמן ויצו לתלותו, כי לא נתלה בשביל מרדכי, רק על אשר שלח ידו ביהודים בדכתיב, ואם כן מה צריך לגם הראשון.

אבל ידוע מה שאמרו חכמינו ז"ל (בבא קמא צב.) כל המבקש רחמים על חברו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחלה, דכתיב ויתפלל אברהם בעד אבימלך, וכתיב וה' פקד את שרה וכו', ותמתו כל המפרשים הלא פקידת שרה הנה מקדם על ידי מלאך.

אבל איוב אמר (איוב יט, כא) חנני חנני אתם רעי כי יד אלוה נגעה בי, ומה צריך לומר להם זה, הלא עיניהם רואות. אבל איוב אמר שהם יתפללו עליו, ולא יאמרו למה לא תתפלל בעצמך (וחשוב אתה לפני המקום, ועל זה השיב כי יד אלהים נגעה בי ואין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים (ברכות ה:), וזהו קלל מי שמדת הדין מתוחה עליו אינה מועילה תפלתו בלכך, כי הדין מתוחה עליו וצריך רחמים מאחרים, ולכך לולא שאברהם היה נפקד מקדם ולא היתה

לא רצו ישראל לקבע ימי פורים יום טוב שנגזלו, כי הם הבינו ותלו שעקר הצלתם היא בהצלת מרדכי כמו שכתבתי לעיל, והצלתו היתה ביומא דפסחא, דכלאו הכי הוא יום טוב לישראל, ולכך לא רצו לקבל יום טוב מתדש, אבל מרדכי ברב ענותנותו לא בקש לתלות הצלת ישראל בהצלתו, רק הם בעצמם נצלו, והחדש נהפך מאכל ליום טוב, ולכך בקש לקבע להם יום טוב בפני עצמו, וזאת יום טוב של פסח והבנ. L

והנה מרדכי נסתפק אי גם עליו נגזרה גזרה משמים ואם-כן תפלתו קשה, או לא, והיה הענין לחקר סבת גזרת הקו, כי במרדש (אסתר רבה ו, כה) מבאר כי גזרת הקו בשביל מכירת יוסף, אתם מכרתם אחיכם מתוך מאכל, אף המלך והקו ישבו לשתות וכו', ואם-כן יש כאן ספק, בנימין דלא היה בהסקמה ההוא ותרף מפשע, אם גם בניו בכלל העון או לא. ודבר זה יבחו מן השקלים, דמבאר גם-כן במרדש (בראשית רבה ד, יז) דהיה בשביל מכירת יוסף דמכרו בחמשה שקלים, לכל אחד מחצית השקל, ומכל מקום חייב יוסף ובנימין ליתן שקלים. אך אם אמרינן דכהנים ולוים פטורים משקלים, שמע מינה דאין הפעם משום מכירת יוסף, דאם-כן לוי היה בראש פגודע, ומבאר במשנה דשקלים (פ"ד מ"ד) כי טענת כהנים אם הם מביאים שקלים אם-כן עמר שלהם, ואיך תהיה נקמצת (וערא ו, טז) כל מנחת כהן כליל תהיה וכו', ואתי שפיר, כי מרדכי עסק בקמיצת עמר, שמע מינה דכהנים פטורים, ועל כרחך דשקלים לא היו בשביל מכירת יוסף, אם-כן שפיר יש

לומר דבנימין לא יעגש כי לא היה בכלל מכירה כנ"ל, ולכך הוא ואסתר דבאים מבנימין חפשים מגזרה, ושפיר שלח לאסתר לבקש, וגם הוא שב לשקו ותעניתו להתפלל, כי לא עליהם הגזרה משמים.

וְכֵן חוב על איש השלם להתפלל על צרות ישראל בכלל ולהצטער בצרתם, ובשמעו כי ישראל בעונותינו הרבים בצרה, ישפט כי אינו שלם ובשלו הרעה, כי אלו שלם לה' לא היה קורה רעה לישראל, דאם יש אחד מני אלה צדיק בעולם מגן על כל ישראל, אבל בעונותינו הרבים אנשי אמונה אכזרי, מפגייע אין בעדינו, מי הוא דיקדש שם שמנים ברבים ולא יפנה אל החנפים, אוי לוי, כי אני חושב להשיב רבים מעון, אבל תהיה עונותם על עצמותם, שהבאישו ריחי עד שאין דברי נשמים, ונקלקו שערי תשובה בעונותינו הרבים. עקר הענין וקדשת ישראל גדר ערוה, ובעונותינו הרבים בימים אלו ימי פורים תערוכות נשים ואנשים בתולות במחול, ונקנים ונערים מדרגים דברי נויל, גבול, והעונות תתרוכם ויתללו אותה, אוי וי, השמן מרקה, והקו בא להתנצב בתוכם, אוי לנו כי חטאנו כי מרדנו כה' וה' רואה ערות דכר וסר מאחרינו.

צאז ולמדו כי באסתר נאמר (אסתר ד, יז) ואני אבוא אל המלך אשר לא בדת, כמו שפרשתי שלא בדת של תורה, מעקרא באנס ועכשו ברצון (פגלה טו), וכאשר אבדתי אבדתי, ודרשו חכמינו ו"ל (שם) פאשר אבדתי נבית אבי אבדתי ממוך. והקשו התוספות דלגרישה ותהיה

מתרת לחזר לו, וכ דלמה נקטו בלשונם ת ולא תהיה נצלת מאסו עברה ברצון, והיא צו ונראה דמבאר בגמ' באחות ברויני זונות, כד אתי אחד י דשתנא אני, עין שם נמנעים לבעל אשה נדתה, ועין מה שפרש נשים לוי (בראשית לא, אמות קדמונים החמי זמן נדה, ומכל-שכן לבעל, ואמרו בגמ' המלכה, מלמד שפרק היה ראוי

ובזה תבין מה שהיה על אסתר לכך אם החרש תחרישי שהוא המתין אחר כך כמה, אלא שאחר מנדתה אם בן בשתף אסורא, ולכך לחין עק אחשורוש שאל לה מ ותקוה המפרשים ו הנכנסת לבעלה, כבר א. ו איש תובע בפ שאלתו היותה בלתי ו מה לך שחרדת חרד אמרה עם כל זה ו) בדת, כי הקשה ש יחבק וישק לה וזהו והוא גם בן בכלל יהו בשלחן ערוך וכדעת (אסתר רבה ט, א) כתיב

ספר

שאלות ותשובות בית יצחק

חלק אבן העזר

חלק ראשון

כולל תשובות מהלכות אישות עד סוף ה' כתובות

אשר השיב לשואליו דבר ה' זו הלכה הרב הגאון הגדול מאוה"ג ורשכ"י

מרנא ורבנא ר' יצחק יהודה שמעלקיש זצלה"ה

האבד"ק לבוב והגליל

ונשלם הבית בהכנתו בשנת תרס"א לפ"ק.

רק איבור אחד ונשא"כ כשאנו מנהיגין לגרש בע"כ ע"י שליח שמוח הגכה דאף עמוק ונלוה גזר ואשל"ע והשליחות בטל לשי הכוזבי ולי"ה גב כלל ומ"ע יעבור על המרס לשי ה"ט י"ד ק"ס דאף דאשל"ע איבורא קא עביד ואף דלא הועיל בהגט. ואח"כ כשישא אשה טוב יעבור על מרס שלא לישא ז' נשים ולכאורה יפה העיר והרז הגדול נווה"י יתקן לזי העומעעלונג השיצ על דבריו לפי מה שז' בקל"ח ס"י קפ"ב דעושה שליח כחס לגרש והשליח גרש בע"כ לכ"ע אין השליחות בטל כמו שז' הפ"ל דעושה שליח לשמוע קחס ושמוע בשנת לכ"ע השליחות קיים עיי"ש ט"ז לישז דברי הקדוש מרוש א"כ נכון לעשות שליח בקחס לגרש דלכ"ע אין השליחות בטל אמנם הרז מ"י קיים הפ"ל מפסק ע"ז לנוח הוי זחס שינוי בשליחות דהוא עשה בקחס ולא לרה לרה בע"כ ומקופק דמוח גם לדינא דגו"י זכ"ה הוי שינוי בשליחות וכ"ש זמן הזה עושה שליח קחס וגרשה בע"כ והנה לדעתי נראה אף דזו סנדל גדולה דאף לדינא דחס"ס הוי שינוי בשליחות ואין זה דומה לאומר לשלוח שמוע ושמוע בשנת או לוספר כחוב הגט וכחז גט זיו"ט דמה איכפת לזי אם השליח עבר ונשא"כ זזה כיון דהוא בזיון לפניו ללער אשה לגרשה בע"כ מצינו אולי לא נישא ליה בזיון זה מ"ע נשא"כ מוכח דל"ה שינוי הוא מנהג דלמדין זביעין דף כ"ב ע"ב כיון שבהן עיינו לגרשה ויגור אמר תרש כי היכא דעגרשה וכן משה דאמר טס אדם יודע שאין שליחות לקבלה וגמר ונתן לשם הולכה ה"ו סיג' לומר כן אדם יודע שאין אשה מקבלת גט זרונה והסכים דעוהו שיגרש בע"כ וכן נהו"ס מוכח להדיא דלדינא דחס"ס ל"ה שינוי בשליחות ע"י תוס' גיטין דף י' ד"ה בשליחות בע"כ שפרשו דלא מיידי בשליחות בעל כרחו רק דלעולם מיידי לעכז ואס"ד דבשליחות קחס אין השליח יכול לגרש בע"כ א"כ היא יכולה לעכז אך שמוח כונתו כיון דהנעל יכול בעלנו לגרש ונלשו"ן ט"ז משמע קלה דעבי דוקא שישלח לגרש בע"כ מ"מ הפקדה ראשונה נכונה לדדינא דחס"ס ל"ה שינוי בשליחות וכן מדברי הקדוש מנודש מוכח דל"ה שינוי בשליחות אך לדדינא דין י"ל כיון דאיכא איבור לגרש בע"כ והאיבור רובן עולו הוי שינוי בשליחות מ"מ כיון דזה ל"ה קפידא מה שמעל לאשה דל"כ גט לדינא דחס"ס ניעח הכי א"כ הוא דומה לאומר לשלוח לא שמוע קחס ושמוע בשנת דל"ה שינוי בשליחות וע"י זיס התלמוד ז"ק ע"א ונלשתי בח"ס א"ש"ע ח"כ ס"י א' שז' דל"ה שינוי בשליחות וע"י בחוס' ז"ק ע"א שכתבו דמיידי שאנו לשלוח לשלוח כרלונו אפי' לנ"ו ומוח מדדיהס דנכי ה"ו לא מקרי כתרעב עונו איבור אחר וגם ל"ש לומר אשל"ע כיון שעשאו שליח לעשות כרלונו ה"ה גט יכול לעשות שליח שיעשה כרלונו אפי' בע"כ דל"ה שינוי בשליחות וזו מיישז קו"י ס התלמוד ז"ק ע"א טס דרו"ק :

21 סי' יג ז"ה פרעמישלא תרמי"ה לפ"ב

לבבד ירדי הרז סה"ג החניף וזקי העופורקיס מוה ענגיל כ"י כענה חזד"ק ראדימישלא : ע"ד א"ש אחר שאשחו כשהטית ר"ל והוא לא קיים וגם זל לירי כענה ומכבולות שדר עשה כזרחה מונחה זנים כזרחה ועמו ר"ל והוא שואל להטירו ומכז שלא יעבור על איבור נדה. ושלח יצא לכמה עכשולוח מחבלות והוא לא קבל כדוכיח מאשחתו ודו"ק כחוצה לה אך דו"ק כחוצה לה איספיקו למוזנות שלה אם לבעלה לישא אשה על אסמו :

(ב) תשובה החלה נחזור אם כוכל להטיר לא"ש אם אשח על אשחו אף אם לא כשים עין ע' הוואל ורין ונזחר זקי' ק"מ להלכה וזקי' ע"י דעכל אשחו מייז צמוזות"י וא"ך ישא אשח אחרת והוא עני' להספיק מוזנות לז' כשים וככז נשח מדינא דבמאר ד' אשח על אשחו והוא דאפשר למזניחו. והי"ו דלי אשח מדינא דגנורא אסור לישא על אשחו וא"ך כוכל להטיר מ' דבמאר אסור. וז"ל דהנה טעמס דחלקו ספוקקיס על דס"ל כשהטעה אשחו אינו מייז צמוזות"י דלכאורה דז מוכרחין מנהג דפסקיין זרים כחוצות בהגיע זמן ולא זחלה הוא אינו מייז צמוזות"י עמוס דלכוס הוא וס כשואין כשאנוס וע"כ ל"ל ועמו ספוקקיס עמוס דקסלמוז כג צמוזות"י וע"כ ל"ל אשח ספוקקיס עמוס דקסלמוז כג וזחמילת מחיוב כלנס מלישא ע"כ אין מחמיל חיוז כל לאחר כשואין שככז כחמייז צמוזות"י כפי שאכנס לו ולקיים חיוז טעונה מ"ע מחיז מוזנות דע"ו לא כאכנס וי לה לא כפער ומחיצה. גדולה מזה כחז סורדכי ונפסק זקי' כ"ו זרע"א דרוקא אם חלס כשהגע זמן אזל אם ו לקשואין ואח"כ חלס כיון דככז כחמייז צמוזות"י חייז ו משה"ע גם כשהטעה לאחר כשואין חייז צמוזות"י אך בערדכי וזרע"א עמוע דרוקא חלה הוא חייז צמוזות"י זחלחה היא לאחר הגעה זמן אינו מייז צמוזות"י. מ' זרע"א יואר ואמאי כיון שככז כחמייז ומה חילוק ג' כשואין לאחר כשואין כיון שככז כחמייז. וז"ל דרוקא קודי כשהטעה חייז צמוזות"י והוא לא כככו רק עמוס קככ הואיל שלא רחא לכנוס ולא כאכנס ולא קיים להנחו דזחלה אח"כ חייז הואיל וככז כחמייז ל"מ אח"כ אוכס חוס' יצווח מ"א ע"ז ד"ה עור זדין טכ"י ז"כ כחמוז זחלחה היא יכול להטעון אכא סא קאינחא לקיים הנחו מחמחה ע"כ אין לה מוזנות עשא"כ זחלחה או כשהטע כשואין כיון דחייז מדינא לזון אוחה אף שאיכס דרס עמו אוכנס מייז צמוזות"י. זחס היא שיעת הרשז"א והטור זשו ורזצ"ד המולקיס על הרמז"ס וס"ל כשהטעה חייז לזו שיעת הרמז"ס היא דכמו דקודס כשואין זחלחה אינו חייז אף שחלחה אחר הגעה הזמן שככז כחמייז ה"ה לאחר כשהטעה חייז חייז לזוכה :

(ג) והנה דעה הרמז"ס כונו כן זחלחה אינו חייז ז רק כשאי לומר הכי גיטך וכתובתך וחרו כשהטע דמחמייזין זחמוזות"י ורזז הנגיד פי"ד מליקות הציא זכס הרשז"א שהציא דברי הספרי ושלחה לנפש היטה חולה יומתין לה עד שסתרפח ופי' הרשז"ד צמוז מוטעס וכשיב זחשה ישרחל ועסקה דחמוזות זשא"ה מונ העוה. והרמז"ס אינו קוצר כן וכ' הה"מ דרמז"ס הו

(1) מ"מ דברי הקל"ח גופא לא זכריא לי דזה דוקא היכא שביד השליח לשמוע זחול והוא לזו שישמוע קחס ל"ה של"ע עשא"כ היכא שהמשלח והשליח יודעים עקודס זכירור שהאשה לא חקבל זרונה והוא עושה שליח בקחס דדבר יודע להמשלח ולהשליח שלא כשלה רק לגרש בע"כ סיג' לוור אשל"ע כדברי הנו"ב. באופן ד"ס סנדל לוור דעדיף להטיר לישא ז' נשים ונלגרש בע"כ ולעוונת זה ע' סנדל דגט בע"כ עדיף וטעמ דגט בע"כ אינו עובר רק פעם אחת ולישא ז' נשים י"ל דעובר בכל פעם ופעם דינעול וככז נחוכחו זזה גדולי הנוריס אמנס כיון שביקר היתר כשזיל שזוכת ע"ד עדיף יותר להטיר גט בע"כ ואם אי אפשר זכך יט להטיר שישא אחרת צהייר ענואה רננים באופן שיתרה עוד הפעם זחאשה הזוח ויחמץ ככל עה דאפשר להציא דרנר לירי פשר דנר אף שחתרפס דירוי ככפ כפי האפשרות אל יסוג על ככפ הא"ס וגמס אי אפשר להציא לירי פשר ויחבר צעדים שהנעל הוסיפה והת' זזה שלא העבור על חילול שנת ויר"ט והיא ל"ש ועברה אח"כ גם יתזכר צעדים שזוכה לא שנת נודכה ותעבור על דת נושה וא"ל לזר ענה אזי יוכל להטיר לו לגרשה בע"כ ואם אי אפשר לגרש בע"כ או שהיא כשהטעה כעמ נותר לו לישא אשה אחרת צהייר ענואה רננים באופן שישכים עני עוד גדול אחר ובלנד סיקים כפי הנוצאר זכוי' .

והנה ידיר

7 בשולי המכתב

ע"י ש"ס ונגילה טו ויעבור נודכי מלוד טכעביר יו"ט א' ש"ס זחעריה וק' אנוחי לא קאמר שלה חכלו מלה זביל פסח ותירץ בערדן לנר יצונות קכ"א חכללו בזית מלה פחות ונכונתנס שהוא שיעור זיו"כ ודבריו מנוהיס דכיון דחתיב זמוילה חל חכללו שיעורו זכזית ורוקא זיו"כ דלא כהיז אכילה הוא זכונתנס כדאמריין זיונח"א פ"א ונלחתי זכנין ליון כ"י קכ"א ששאל ע"ז ונה שתירץ הוא דחוק. והנה אין צהונד"ר זלא חירות"י זלא זכ"י ונה שתירץ ומגינה ה' י"ג שז' דחס הניא חודה בע"כ יולא זה ידי שנוסה ותנה ונה"י קורקס הרי נפסלה זכיה ותירץ הל"ע דאינה נפסלת זכיה. הואיל דלכ"ך לזכר מלה עיי"ש דמייחתי ורז יוקפ פכחים ע"א דכ"ל דכרייתא ניידי זכגינת י"ד ששקטה זכ"ר ויולא זה ידי שנוסה זיו"ט ולא נפסל זכיה קק"ו דז אשי טס עמוס שנושייר לזכר מלה ודבריו מנוהין אין יאכל זיו"ט ה"ו ה"ל נוחר זכרת ואין עשה דשמהה דוחה ל"ת שיש זכ כרת (זכודאי ק"ק הנכלין לזו ולילה אחר הלילה חייבין כרת כדענוע זכזכים ל"ה ע"ב ואף דהרמז"ס פ"ח ונפסקה"ק ה"י נקט קדשי קדשים לאו דרוקא דה"ה ק' קליס הנכלין לזו ולילה) וככז מנה ע"ז זני דה"ה ג' מ' אהרן ז"ל זכונת אהרן הכנסת לספרי ז"י א"ח ס"י ז' אות י"ז ונה שתירץ הוא דחוק אזל עה טי"ל הנה עה שמוחר להטיר הוא פשוט לפמ"ש זשונת העוקים כלל ז' ז

דאכלו זיו"כ זחיוך עשהה שלמה וילקי משיחיס שרחה שנת ונ ולא לזכרו ונשני אין שנוחה זלא אכילה ושה"י והדבר הוהה סל דוחה ל"ת שיש זכ כרת ונקרדן אין ללמוד דנה למלכה שכן י חלמר זערינו כדאמריין זיונח"א פ"א לה"ל נישא שאלכז ז אף יוחר ונכזיה וכן זשמי' טהו יוחר עכדי זכיעית. דאין ואף נלקוח אין חייבין ועשה דסא לאיבור זה. ומ"ע פחרו מחאי עד שטעמו שהקז"ה מוח לסס כן לנע"ד זעזיה"י :

כחוצה אם הדתה זה דהרי מה"ע אמרין בש"ס
וא שנת חסד על כן הדבר לר"ך הקירה אם לא
הדלל זה :

במחילת התשובה דעמאל דבינחה ע"ד משום שהיא
משושה נמחה פתיות לש' לומר כן י"ל כמו שבי
דלינה מקפדת באיפורין חייסין שהכשילה באיפור
גזה כיון שגבר צדיקים שהתירה זה והיא לא
הו צדיקים אפורין וכן שכתב הר"ם בתשובה
די חזיון לה א"ינת בעל שפרי לא השמע
אזהרתו :

ה הימר כח צ"ד יפה אם להתיך לישא ד' נשים או
: שהוכחו גדולי האחרונים הנה כעת העירני הכז
ויין דעדיף יותר להתיך לישא ד' נשים וטעמו דהנה
גזר בנתיקם נגזר ונפקתו אלו נחירין כמו שבי
ל"ל א"כ כשאנו נחירין לישא ד' נשים לא יעבור
כשאנו נחירין לגרש צדי"ם ע"י שליט שנת הלכה
ואשליד"ע והשליחות בעל לשי' הנוצ"י וליה נט כלל
ט לשי' ה"ע יוד"י ס"י ק"ס דאך דאשליד"ע איפור
ג"ל זהב"ט. והא"כ כשישא אשה שוב יעבור על חרם
לכאורה יפה העיר והרב הגדול עוה"י ילקח לבי
: דבריו לפי מה שבי בקלה"ס ס"י קפ"ב דענושה שליח
ירש צדי"ם ל"ע אין השליחות בעל כמו שבי המ"ל
סתם וטעם נצטת ל"ע השליחות קיים עיי"ש שבי
דזש א"כ נכון לעשות שליח בנתיקם לר"כ"ע אין
זכר נ"י חיים הכ"ל מפקק ע"י דלענא הוי זאת שינוי
: סתם ולא ר"ה לגרש צדי"ם ונכוסק דשנא גס לריכא
שליחות ור"ש צונן הזה צנושה שליח סתם וגרשה
יאח אף דזה קברא גדולה דאך לריכא דש"ס הוי שינוי
זה לאומר לשלוה שחוט וטעם נצטת או לקופי כחז
דושה איכפת ל"י אם השליח עבר משא"כ זהה כיון
גר אשה לגרשה צדי"ם נתיחו אולי לא נישא ליה צנוין
דלה"ע שינוי חדא מנה דאמרינן גביין דף ס"ב ע"ב
: ושה מיינר אחר חגרש כי היכא דמגרשה וכן מנה דאמר
שליחות לקבלה וגמר ונתן לשם הולכה ה"ע שייך לוונר
אשה מקבלת נט צנוות והכס"ס בדעמו שיגרש צדי"ם
זו"א דלדינא דש"ס ל"ה שינוי בשליחות ע' חוס' גיטין
צדי"ם שפרטו דל"ם מייני בשליחות בעל כרחו רק דלעולם
: והה רק דהיא דבא ליד שליח כאלו צל לידה כיון שאין
דבשליחות סתם אין השליח יכול לגרש צדי"ם א"כ היא
: וא כונתם כיון דהבעל יכול בעלנו לגרש ונלשון רש"י
הא ששולל לגרש צדי"ם מ"י. הקברא דאשונה נכונה דלדינא
שליחות וכן מוכרי הקדוש מנודם ונוכה דל"ה שינוי
דין י"ל כיון דאיכא איפור לגרש צדי"ם והאיפור רוצן
ליחות מ"י כיון דזה ל"ה הפד"א מה שגלגל דאל"כ
כינא הכי א"כ הוא דושה לאומר לשלוה לא וטעם סתם
שינוי בשליחות וע' ג"ה התלמוד צ"ק ע"א ונלמחי צדי"ם
ס"י דל"ה שינוי בשליחות וע' דהו"י צ"ק ע"א שכתבו
: וחו לשחוט כרלונו אפי' לע"י ונוכה מדרגיהם דכתי ה"ג
עונו איפור אחר וגם ל"ש לוונר אשליד"ע כיון שעשאו
: נו ה"ה צגט יכול לעשות שליח שיעשה כרלונו אפי' צדי"ם
זות וזוה מיינר ק"י ים התלמוד צ"ק ע"א שם ודו"ק :

דעשה דוחה ל"ת שאין לוקין על"י אף שלא צדיקה ועו"ש נספרי ל"י"ד
ח"א ס"י קמ"ב צ"ה"ל. א"כ נצטיל עשה דענושה ונחיר להחיר דלאו דנותר
אין לוקין עליו ועשה דוחה ל"ת אף שלא צדיקה ול"ק א"ך יאכל דבר
שיש בו כרת לזה י"ל דיאכל שלא יהי' כזית נכא"ס ויאכל יותר מנציה או
כדי שניעה ומ"י לא יהי' נכא"ס דבנולל ונח"ס ס"י י"ז כ' דלענין. צדקה
אחרונה הוה אכילה אף ביושר נכא"ס ונב"א ס"י ר"י כ' דלענין. צדקה
אחרונה צדי כאל"ס מ"י כ' פנ"ג דאם אכל כדי שניעה אף צמחונ מכוזת
צדי"ם מייב צדקת המזון א"כ ודאי דלולא ידי שמהה ומ"י אין זו כרת
ואף מלקות אינו חייב ועשה דענושה דוחה לללו שאין זו מלקות דשג"א
ס"י כ"ה כ' דהיא דאורייתא לאכול שלוני שמהה וכן יקבור רב יוסף
צפקחים ע"א דמוקי הצרייתא צפקת מנצי"ט כמו שהביא צל"ה"ו ורב אשי
שהקשה לרבי יוסף כשיעמי' דס"ל ל"ת חמיר מעשה כנ"ש צפקתי חל"ה ס"י
ד' אות ד' ע"כ ס"ל אין עשה דוחה ל"ה שאין זו מלקות שלא צדיקה
ואסור להחיר וע"ה הקשה לרבי יוסף. וזהו י"ל ג"כ בש"ס דו"ק י"י
דאכלו צדי"ם בחינוך שיעשה שלוש ויל"ף ונשאים שרחה שנת ונקשה ולקרנו
ולא ליבלו ומשי אין שמהה צל"ה אכילה ושה' והדבר תמורה הלא אין עשה
דוחה ל"ת שיש בו כרת ונקרנן אין ללמוד דוה לנלמחה שכן הוהר מכללו
חמיר צדי"ם כדאמרינן ציונא פ"א לה"ל יתחא שאכלו ציונר נכא"ס
אף יותר מנציה וכן צמחי' שהו יותר נכדי רביעי' דאין חייבין כרת
ואף מלקות אינן חייבין ועשה דחה לאיפור ז"ו. ומ"י פתרו מ"י ירא ענלמא
עד ששענו שהק"ה מנח להם כן ללע"ד צמחי' :

סי' יג

צ"ה ברעמישלא חרמ"ה לפ"ק

לכבוד ידירי הרב הה"ב החריף וזקי העפורס' עוה' שמואל
ענגיל כ"י כעה חז"ק ר'אדמישלא :
ע"ד איש אחד שאשתו נכחטיה ר"ל והוא לא קיים עדיין פ"ו
וגם צל לירי כונה נכחטיות שדר עמה צדקתה. והוליד
מונח צדי"ם צדקתה ונתנו ר"ל והוא שואל להסירו מכללי טעיון
שלא יעבור על איפור כדה. ופאל יצא לכונה מכשולות באיפור
מאכלות והוא לא קבל כדוכיא מלשחור ודמי כחוצה יוכל ליתן
לה אף דמי כחוצה לא יספיקו למזכות פלם אם ים להסיר
לנעלה לישא אשה על אשתו :

דוקא ציפה חואר כ
איני חס רחמנא נ
ומתוהי על רציו
יה והוצא צדי"ם ס'
ללע"ד דלק"ו דזה
יונתן שלם הימה
שנה קדושות וט
לכפשה לאחר סה
ולא כפי' הרעצ'ן
וכושהה כחוצה ו
סלח"ו דלשון מנ
דספ"י הוא אלו
צדי"ם מצייה כו
ורע"כ רחייבין כו
קפרי (ומגמר
ובעלחה מכלל
הפקה צה קדושי
מדעמה) וכיון
דלא הציח א"כ כ
לצנועה א"כ כ
עד שחפרתא.
בוחצ לה כחז
אח"כ כשנחלי
יאמר הא כמו
הקפרי וזין
לצת ישראל הכ
ג"כ לר"ך לה
צחסו ס"י לה
וחרפה עלמו
ס"י ק"ע וז
ליפ"ס דאי
כשהיא אינה

(ג) אמנם
נגידיסין.
משלה י"ל
אין לה בו
הר"ו חלל
דדקא אכל
להצין אנו
אינו חייב
לס רפואו
כותן לה
זרפואה ו
וחתאי כו
אונרו וו
צדשושה
הס אנו
בשלה
צקצרה
ודרכי'
אמר חי
זו סבי
י"ל דה
לאיפור
מ"ע ו
דאפור
רק דו
לאשה

(ה) תשובה חחלה נחקור אם כוכל להסיר ל"ש הזה לישא
אשה על אשתו אף אם לא נשים עין על חר"ג .
הואיל וסדין מצוור צדי"ם ק"ע להלכה וצדי"ם ע' דבעל נכחטות
אשתו חייב צמזמותי וא"ך ישא אשה אחרת והוא עני ואין צדו
למספיק מזכות לז' נשים וכבר כפקק מדינא דגמרא דאך דכוסא
אשה על אשתו והוא דאפשר למזניחה. ומיבי דאי אפשר למזניחה
מדינא דגמרא אסור לישא על אשתו וא"ך כוכל להסיר מה שמדינא
דגמרא אסור. ומ"ל דהנה העעם דחלקו הפוסקים על הרעצ"ס
דס"ל בשחטת אשתו אינו חייב צמזמותי דלכאורה דברי הר"ם
מוכחינן מנה דפקינן צדי"ם כחוצה צהגיע זמן ולא כשאו אף
צמלה הוא אינו חייב צמזמותי משום דאנוס הוא וסי' לאחר
כשואין כשאנוס ואינו יכול לדור עמה ולא לגרשה אינו חייב
צמזמותי וע"כ ל"ל טעם הפוסקים משום דלשגלגל צהגיע הזמן
וצחחילת החיוצ כאכס מלישא ע"כ אין מחחיל חיוצ כלל משא"כ
לאחר כשואין שצבר כחחייב צמזמותי כהי שכאכס לדור עמה
ולקיים חיוצ העונה מ"י החיוצ מזכות דע"י לא כאכס ויכול להח
לה לא פער מוחינה. גדולה מזה כחצ מודרכי ונפקק להלכה
צדי"ם כ"ו צמז"א דדוקא אם חלה צהגעה זמן אצל אם הגיע זמן
לכשואין ואח"כ חלה כיון דכבר כחחייב צמזמותי חייב גם אח"כ
ומה"ע גם צכחטיות לאחר כשואין חייב צמזמותי אף ל"ע דהרי
צמדרכי וצמז"א משמע דוקא צמלה הוא חייב צמזמותי אכל
צמלחה היא לאחר הגעה זמן אינו חייב צמזמותי מללל כקנו
כדוסא יותר ואח"כ כיון שצבר כחחייב ומה חילוק בין קודם
כשואין לאחר כשואין כיון שצבר כחחייב. וי"ל דוקא קודם
צכחטת אין חייב צמזמותי הואיל ולא ככסו רק משום קנס כחחייב
הואיל שלא ר"ה לכנס ולא כאכס ולא קיים להכלו ע"כ נמי
הואיל ויהי' יותר רחחייב ל"י אח"כ אנוס שלו וע'